

DEMOKRACIJA

Uredništvo: Trst, ulica Machiavelli 22-II - tel. 62-75
Uprava: Trst, ulica S. Anastasio 1-c - tel. 30-39 -
Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzutta 18 -
CENA: posamezna številka L 20. - Naročnina:
mesečno L 85, letno L 1.020. - Za inozemstvo:
mesečno L 150, letno L 1.800. - Poštni čekovni
računi: Trst št. 11-7223, Gorica št. 9-18127

Leto IV. - Štev. 27

Trst - Gorica 7. julija 1950

Izhaja vsak petek

Samozavest in pogum!

Slovenska demokratska zveza za Svobodno tržaško ozemlje je pred leti na svojem prvem zborovanju v Mavčinah izjavila, da je s stisnim dnem umrl tovariš Strah, ki je vse do tega prvega slovenskega javnega protikomunističnega nastopa neomejeno vladal nad slovenskim dejanjem in nehanjem na Tržaškem. In če se ozremo na pot, ki je za nami, moramo vsekakor ugotoviti velik napredek, velike izpremembe v slovenskem javnem življenju. Náš človek se s krepkimi koraki vrača k prejšnji samostojnosti, tako v mišljenju kakor v dejanju.

Za nas demokrate so to bodrilna dejstva. Ko gledamo, kako naraščajo vrste tistih, ki si upajo kritično motriti komunistično spletkarjenje in demagogijo, potem dobivamo s tem samo vedno nove dokaze, da smo na pravi poti. Pri tem ni tako važno, da se nam vsi taki novi osamosvojevalci takoj tudi javno pridružijo. Za nekaj takega je potrebno že nekaj več poguma in odločnosti, premagati je treba razočaranja, ki so ga doživeli nad komunizmom.

Za premnoge je veliko že to, da so se izvilni iz smrtonosnega objema look polipa vsakovrstnih komunističnih organizacij, ki so mu dotlej odrezale ne samo vsak njegov korak, temveč tudi vsako misel. Kdor je dosegel to notranje osvobodjenje, ta bo po vsej nujnosti prej ali slej doživel tudi drugo stopnjo političnega ozdravljenja. Spoznal bo, da ne more ostati ob strani, da mora pomagati našemu narodu iz težav, v katerih se nahaja. To pa bo dejansko in koristno dosegel samo na ta način, da se pridruži demokratičnim vrstam kot politično organiziran borec.

Niti suhe, niti zdvijane veje ne dajejo drevesu nobene koristi, niti ena, niti druga ne nosijo sadu, kljub temu, da izčrpavajo drevesne sokove, ali pa ga izpostavljajo s svojim mrtvim telesom stalni nevarnosti gnilobe. Podobno je z narodnim političnim življenjem. Kdor stoji ob strani ter samo opazuje, ta prav nikomur ne koristi. Vsa njegova morebitna domišljavost in samoljublje, s katerim morda opravičuje tako svoje postopanje, stoji na presneto trilih nogah, ki se mu bodo nekod tudi v njegovih lastnih očeh pokazale v vsej svoji črnoti.

Za uspehe in doseglo odgovorjajočih življenjskih pogojev je potrebno predvsem mnogo samozavesti in poguma. Star pregovor pravi: Pomagaj si sam, in Bog ti bo pomagal! V tem je velika resnica. V dnevnih politikah, v zgodovinskih vidimo, kako ni nihče nikdar ničesar dal tistemu, ki sam ni imel sile, da bi si to priboril, volje, da bi zahteval. Kdo je v mednarodnem življenju se prišel na pomoč narodom, ki se v stiski celo sami niso hoteli braniti? Za lastno kožo se je treba najprej sam žrtvovati, potem se bodo šele drugi!

Tega se moramo zavedati tudi tržaški Slovenci v svojem odnosu do dnešnih, ki nas skušata uničiti in glede katerih se med nami še vedno najdejo slabici, ki si ne upajo pokazati svojega poguma. To sta italijanski iredentizem in komunizem.

Premagali ju bomo mar na ta način, da jima kažemo svoj strah, da v malenkostih in v velikem pred njima kapituliramo!

To je vprašanje, ki ga ponovno stavljamo vsem tistim, ki se še vedno niso povzpeli do tega, da bi pravilno vrednotili svoje koristi. Precej pozno je. Potem ko so že mnogi izpregledali je čas, da bi končno tudi zaostali spoznali pravo smer.

Kar se tiče naših odnosov do italijanskega iredentizma, ki nam odreda pravico do našega jezika, kulture samobitnosti itd. se moramo zavedati, da njegovih napadov ne bomo nikdar odbili, ako se bomo sami sramovali ali pa bomo sami omalovaževali svoje kulturne svetinje, med katerimi je prva naš jezik. Kdor sam sebe ne spoštuje, tega tudi drugi ne bodo spoštovali! Mi smo tisti, ki si moramo naše kulturne in narodnostne pravice priboriti s tem, da jih neprestano uveljavljamo. Šele potem in pod tem pogojem nam jih bodo drugi priznali. Potrebna sta torej samozavest in pogum.

Podobno je z našim odnosom do komunizma. Še vedno je, posebno v obmejnih vaseh mnogo takih, ki se boje javno dati izraza svojemu resničnemu razpoloženju. Strah jih je posledic. Imajo mnoge koristi, ki bi po njihovem morda trpele, ako bi odkrito izpregovorili to, kar čutijo v svojem srcu. Eni se boje vidati jevecev, drugi babičevcev, tretji onih preko meje.

Ali se vsi taki posamezniki ne zavedajo, kako slabotna je sila, s ka-

Slovenska demokratska zveza za enakopravnost slovenskega jezika in šolstva

Dne 2. julija je bilo zborovanje Slovenske demokratske zveze v Trstu, na katerem so se zborovalci z navdušenjem enoglasno izrekli za uvedbo dvojezičnosti na Svobodnem tržaškem ozemlju. Zahtevali so odpravo vseh onih zakonov in ukazov, ki teptajo osnovne pravice in čast slovenskega naroda.

Govorniki in zborovalci so poudarjali v svojih izjavah, da se morajo vsi Slovenci s pogumom potegovati za uvedbo enakopravnosti in spoštovanja slovenskega jezika v zasebnem in javnem življenju. Metode fašističnega raznarodovanja, ki jih na našem ozemlju nadaljuje demokratska večinska stranka z znanjem Zavezniške vojaške uprave, se morajo ukiniti! Slovenci vztrajajo na mirovni pogodbi z Italijo, ki jim zagotavlja vse pravice kot enakopravnemu delu prebivalstva Svobodnega tržaškega ozemlja, vključevši tudi priznanje enakopravnosti slovenskega jezika z italijanskim. Slovenci bodo kljubovali in neprestano bodo budno odstranjevali vsako nasilje, posebno pa tako, ki jim okrnjuje njihove narodnostne in prosvetne pravice.

Ne bomo ponavljali, da so metode, kakršne izvajajo pogostoma tukajšnji funkcionarji Zavezniške vojaške uprave na prišepetavanje italijanskih ekstremnih krogov, neredko pravo nasilje nad slovenskim prebivalstvom Svobodnega tržaškega ozemlja! Izrabljajoč geslo protikomunistične borbe so krajevni italijanski zagrizenci prikazali vse tukašnje Slovence kot komuniste, sami pa so se enostavno istovetili s protikomunisti. Zahodne sile so se pustile oviti s to kopreno slepote in pričele so ponovno podpirati vse italijanske želje, ki si postavljajo kot svoj končni smoter ponovno zavajevanje velikih delov slovenskega ozemlja, združen v uničenjem slovenskega naroda na vseh področjih, ki se nahajajo v njihovi oblasti. Pri tem pa je Zahod popolnoma pozabil na zgodovinsko že preizkušeno nezanesljivost italijanskih obljub in zavezništvo. Zahodne sile nečesto videti, da ustvarjajo Italijani z nesocialno ureditvijo lastne države (počasnost agrarne reforme) v svoji lastni hiši tak komunizem, kakršnega pri Slovencih nikdar ni bilo.

Ne pričakujemo, da bo zaradi našega zborovanja zavzela Zavezniška vojaška uprava drugačno stališče glede krivic, ki so se nam dogodile in se še dogajajo. Toda prepričani smo, da bo to zborovanje s svojimi resolucijami privedlo odgovorne činitele Zavezniške vojaške uprave vsaj do razmišljanja, kam vodi taka politika, ki jo tu izvajajo in podpirajo prav oni, kot nositelji demokracije. S svojim zadržanjem ne doprinašajo prav nobene koristi k uspešnemu razširjanju demokratičnih idej, ne v očeh Slovencev, ne na drugi strani železnega zastora. Kaj ni dovolj primerov na svetu, kam vodi taka pot, ki ne upošteva potrebne skladnosti med proglaš-

vanimi načeli in izvrševanimi dejanji. Zborovanje je otvoril in vodil predsednik Slovenske demokratske zveze dr. Agneletto. V svojem govoru je najprej v jedrnatih besedah orisal sedanji mednarodni položaj, za katerega je značilno, da je prešla demokracija pod vodstvom Amerike od pasivnega odpora proti komunizmu k dejanski oboroženi obrambi. Dejal je: »Z zlomom komunizma, do katerega mora priti prej ali slej, se bo podrla komunistično drevo in z njim bodo padle tudi vse zdvijane veje, ki so iz tega drevesa pognale.«

Potem, ko je dr. Agneletto opisal napore za združitve Evrope, med njimi posebno Schumanov načrt, je ugotovil, da je tržaško vprašanje še vedno odprto. Predlog za vrnitev STO-ja Italiji so zahodne sile namudostile s predlogom, naj se o tem vprašanju neposredno sporazumeja Italija in Jugoslavija. Toda ta sporazum je težak in tržaško vprašanje ne bo rešeno prej, dokler ne bo rešen spor med Vzhodom in Zahodom.

In v tem času, komaj pet let po zlomu nemškega nacizma in ital. fašizma, sta se na tržaških tleh zopet razbohotila italijanski šovinizem in nestrpnost v zasmeh načelom demokracije in človečnosti.

Ni mogoče predvidevati, kakšne posledice bo imelo korejsko vprašanje, če bo z vzpostavitvijo prejšnjega stanja prenehalo vse zlo ali pa če ne bodo Koreji priskočili na pomoč komunistična Kitajska in komunistična Indokina ter ako ne bo Sovjetska zveza izkoristila ameriško vpreženost v Avziji za to, da bi zadala svoje udarce Srednji in Zahodni Evropi in tako potegnila v vrtince Berlin, Nemčijo, Avstrijo, Jugoslavijo in v zvezi s tem sprožila vprašanje Dardanel, Perzijskega zaliva ali kakor koli bi se že iz tega izvirajoča politična vprašanja imenovala. Možno je vse, toda je vsaj za sedaj, in upajmo še tudi za daljšo bodočnost, vse to še vedno problematično. Ali nekaj je gotovo, in to je, s kakšno lahkoto se more stanje miru spremeniti v vojno, kljub nevarnosti atomskega orožja!

»EDINI RAZLOG, IZ KATEREGA SEM UKAZAL AMERISKIM POMORSKIM IN LETALSKIM SILAM, DA POMAGAJO ZAUSTAVITI KOMUNISTICNI VDROR V JUZNO KOREJO, JE BILO UPANJE, DA BOMO KONČNO PREKO ZDRUŽENIH NARODOV DOSEGLI MIR NA SVETU. SMO V ZELO RESNEM POLOŽAJU. UPAMO, DA S TEM, KAR SMO STORILI, SLUŽIMO STVARI MIRU. UPAMO, VEDNO UPAMO, DA BOMO KONČNO PREKO ZDRUŽENIH NARODOV LE DOSEGLI MIR NA SVETU. TO JE EDINI RAZLOG ZA NAS STOP.« TRUMAN

tero jih komunisti drže v oblasti? Samo strah, in nič drugega! Ako ga premagajo, potem bodo videli, da se bo razbilnil v nič. Posledice? Nobenih ne bo. Tudi oni, ki jih danes z grožnjami ustrahujejo, ne bodo mogli napraviti ničesar drugega, nego da se sprijaznijo z dejstvom, da ima v demokraciji pač vsakdo pravico sam izbrati svojo pot in naravo.

Tako, kot je izid naše borbe s skrajnostnim stališčem italijanskega iredentizma odvisen od odločnosti in poguma vseh pripadnikov našega naroda, prav tako je od istih lastnosti odvisna tudi osvoboditev naših ljudi iz dušnega objema komunizma. Samo pred pogumnimi

Tu se izvaja nasproti Slovincem s strani krajevnih oblastev politika diskriminacije, zapostavljanja in načrtno premissljenega potujčevanja. Govornik dr. Agneletto je nato osvetlil krivice, ki jih trpe Slovenci na gospodarskem, socialnem in prosvetnem polju. Govoril je o državljanstvu, stalnem bivališču, šolah, otroških vrticah, obrtnih dovolilnicah, delavskih knjižicah itd. Posebno pa se je zadržal pri preganjanju slovenskega jezika, s posebnim ozirom na okrožno področnega predsedništva z dne 11. maja t. l. na slovenske občine, ki jo je »Demokracija« prikazala že v svojem uvodniku v št. 24 z dne 16. VI. t. l.

Dr. Agneletto je zaključil, da ni Slovence zlozil niti italijanski liberalizem, niti italijanski fašizem. Z zmago demokracije, ki je na pohodu, pride tudi naša zmaga — zmaga pravice!

Možabo in jedrnatu je nagovoril prisotne tudi Tence Kristjan iz Sv. Križa, ki jih je pozval, naj bomo vsi Slovenci eno in pogumno naj si sami ustvarjamo lepšo bodočnost. Po razpravi, v katero so posegli številni zborovalci, je bila soglasno sprejeta resolucija v zvezi z zapostavljanjem slovenskega jezika, ki jo objavljamo na drugi strani.

Po sprejetju resolucije je predal dr. Agneletto besedo dr. Janku Ježu, ki je izpregovoril tehtne misli o slovenskem šolstvu, njegovih problemih, potrebah in zapostavljanjih.

Potem ko je govoril o razvoju našega šolstva pred in po drugi svetovni vojni, je dr. Jež podčrtal, da od začetka noben odgovorni faktor ni niti pomislil, da bi zaščitil domačine. Bivše žrtve fašizma, ki so se vračale na svoje domove, so bile od tujcev sprejete kot tujci!

Dr. Jež je govoril obširno tudi o drugih vprašanih in končno je svoje zaključne povelje v resoluciji, ki so jo zborovalci enoglasno sprejeli ter jo objavljamo na drugi strani. Zaključne besede je na tem uspešnem zborovanju izpregovoril prof. Rudolf, ki je v ognjeviti besedah pozval zborovalce, naj branijo svoj jezik posebno s tem, da ga povsod in stalno uporabljajo. Posebno pa je naglasil, da je dolžnost slovenskih staršev, da vplujejo svoje otroke v slovenske šole.

Amerika in njene naloge

Ni mogoče predvidevati, kakšne posledice bo imelo korejsko vprašanje, če bo z vzpostavitvijo prejšnjega stanja prenehalo vse zlo ali pa če ne bodo Koreji priskočili na pomoč komunistična Kitajska in komunistična Indokina ter ako ne bo Sovjetska zveza izkoristila ameriško vpreženost v Avziji za to, da bi zadala svoje udarce Srednji in Zahodni Evropi in tako potegnila v vrtince Berlin, Nemčijo, Avstrijo, Jugoslavijo in v zvezi s tem sprožila vprašanje Dardanel, Perzijskega zaliva ali kakor koli bi se že iz tega izvirajoča politična vprašanja imenovala. Možno je vse, toda je vsaj za sedaj, in upajmo še tudi za daljšo bodočnost, vse to še vedno problematično. Ali nekaj je gotovo, in to je, s kakšno lahkoto se more stanje miru spremeniti v vojno, kljub nevarnosti atomskega orožja!

Vojska Severne Koreje je prekorčila 38. vzporednik in zavzela glavno mesto Seul, prekorčila je reko Han, zavzela Sevon, radio Moskva pa pripoveduje, da napad ni začel s severne, temveč z južne strani. Napadala in vojnega krivca določa torej Moskva po vojnem uspehu! Kdor je zmagovalce, ta piše zgodovino in prikazuje razvoj stvari tako, kakor to čitamo iz življenjepisov Kira, Aleksandra Velikega, Julija Cezarja in drugih velikih zmagovalcev.

Za Ameriko naj bi ta izkušnja bila silno važno opozorilo. Ne morda zato, ker ji more človek brez takta kot Augusto Guerriero dati lekcije v »Corriere della Sera«, ampak zato, ker ameriški narod, ki je preko Marshallovega plana na razne načine na levo in desno toliko dal, ne more biti ravno navdušen ob perspektivi, da v obrambo dokaj gnilega socialnega sestava pošilja na najrazličnejša bojišča svoje najboljše sinove. Za Ameriko je torej nastopil čas, da premetri svoje prijatelje in da jih oceni po njihovi notranji vrednosti in ne po njihovi parazijski pohlepnosti in po meri njihovega podlega hvalisanja. V resnih časih pomeni prijateljstvo resno požrtvovalnost borca in tedaj se šele vidi, kateri narod je junak po svojih delih ali pa le junak po svojem jeziku.

Pravijo, da je naloga Amerike, da zaščiti svetovni družveni red od uničenja po komunizmu. Ona, da je na braniku bele kulture proti nekulturi rušilnega barbarstva. Ali te naloge si ne moremo zamisliti ob enostranskih gmotnih in krvnih žrtvah, ki naj bi se plačale s ploskanjem publike, kakor žrtve gladiatorjev v rimskem cirkusu, ampak z organizacijo odpora proti družabni kugi v vseh onih predelih sveta, ki so najbolj izpostavljeni in v največji meri ogroženi. Kajti v stvari ne bi smelo iti, kakor to nekateri lahkoumni pisniki mislijo, za borbo proti slovanstvu, temveč gre za borbo proti zakonu mrznje, za borbo proti nepravilnemu tlačenju, za solidarnost vseh narodov brez razlike porekla in jezika. Kajti, kakor Slovani nečemo, da bi nam kdo delal krivico, v enaki meri ne smemo dopustiti, da bi kdo delal krivico Neslovanom. Ravno zato imamo pravico zahtevati od Neslovanov, na primer ravno od Italijanov, da nam ne le s ceninimi frazami, temveč z vsro resnostjo in vztreznimi dejanji izpričajo razumevanje v duhu evropske vzajemnosti.

Kajti, ako v tem prizadevanju ne uspemo, ni daleč nevarnost, da se obramba Zahoda in Vzhoda poveri onim narodom, ki so pač v največji meri odgovorni za drugo svetovno vojno, Nemcem in Japoncem, in to seveda za nagrado, ki si jo bodo določili sami, kajti noben Francoz ne bo hotel prelivati krvi za Zahodno Nemčijo brez sodelovanja Nemcev, enako kot noben Ne-japonec ne bo hotel poslati svojih borecev na azijsko celino brez izvestnih garancij glede japonske nadvlade.

Čas hiti in nakazanemu razvoju se bližamo vedno bolj ter ga ne morejo zaustaviti nikaka puha razpravljanja o izjavi od 20. marca 1948.

Ameriško delavstvo odebrava pomoč Koreji

Ameriški največji delavski organizaciji, Kongres industrijskih organizacij in Ameriška delavska zveza, sta izjavili, da popolnoma odobravata odločitev predsednika Trumana za pomoč korejski republiki v njenem boju proti severnokorejskim komunističnim napadalcem.

Od srede do srede

28. JUNIJA: Severnokorejske čete so zavzele južno prestolnico Seul in prodirajo proti Suwonu. — Zahodna Nemčija sme odlejš sklepati trgovske pogodbe z deželami vzhodne Evrope. — Jordan je odklonil neposredna pogajanja z Izraelom. — Stanoje Simić je postal predsednik jugoslovanskega zveznega komiteja za turizem. — V Kamniku pri Ljubljani bodo zgradili najmoderneje livarno za temperovano litino. — Dovořena so gradbena dela za veliko hidrocentralo na Kolpi. — Novo japonsko Jošidovo vladno so sestavili liberalci in konservativci.

29. JUNIJA: Truman izjavlja, da je ameriški poseg v Koreji navadna policijska operacija in da Zedinjene države niso v vojni. — Zunanji minister LR Kitajske poziva vse narode na Vzhodu, naj napravijo konec z ameriški vojnimi hujskavicami. — V Franciji so prepovedali razpečevanje italijanskega komunističnega glasila L'Unita. — Sovjetska zveza smatra za nezakonit sklep Organizacije združenih narodov o pomoči Južni Koreji. — Po neuspehu Bidaulta je dobil Queuille ponovno mandat za sestavo nove francoske vlade. — Komunistični listi so na Japonskem prepovedani.

30. JUNIJA: Queuille je francoski parlament s 363 glasovi proti 208 potrdil mandat za sestavo nove vlade. — Varnostni svet Organizacije združenih narodov je razpravljal o Koreji: Svedska, Egipt in Jugoslavija ne bodo pomagale Južni Koreji. — Sovjeti so prekinili tudi dobavo vođe vzhodnemu delu Berlina. — Beograjska »Politika« piše o lažni gojni italijanske reakcije in kominfornistova »proti ljudski oblasti v Istrskem okrožju. — Paničen umik južnokorejskih čet pred severnimi oklepnimi oddelki. — Truman je izdal ukaz za bombardiranje Severne Koreje. — Kitajska komunistična vlada trdi, vda se bo ves kitajski narod kot en sam mož boril za osvoboditev Formoze izpod ameriških napadalcev.

1. JULIJA: V Severni Koreji so odredili splošno mobilizacijo. — Morala Južne Koreje se dviga zaradi uspešne ameriške pomoči. — Tudi Japonci in kitajski nacionalisti ponujajo svojo pomoč Južni Koreji. — Angliji najbolj prija razvedritve Eritreje. — Po vsej Evropi razvaja neznanost vročina. — Brazilija je izločila Jugoslavijo iz tekmovanj za svetovno nogometno prvenstvo. — Italijan Fanti je zmagal v krožni kolesarski dirki po Sloveniji in Hrvaški. — Kitajski komunisti pripravljajo petletni gospodarski načrt.

2. JULIJA: Mac Artur je ukazal, da je treba doseči čimprej vsaj mejo s Severno Korejo. — V luci Fusan se nemoteno izkrčuje ameriške čete, ki prihajajo iz Japonske na pomoč Južni Koreji. — Luka Suwon je še vedno v rokah južne korejske vojske. — Queuille je sestavil novo francosko vladno; zunanji minister je zopet Schuman. — Na Češkoslovaškem nadaljujejo z epuracijskim postopkom med vodilnimi komunisti. — Kitajske komunistične čete se zbirajo na meji s Korejo. — Sovjetski radio poziva zahodne sile, naj se umaknejo iz Koreje. — V Avstriji so razpustili novo nacistično stranko.

3. JULIJA: Mac Arthur je odredil cenzuro časniških poročil z bojišč. — Ameriški bombniki so napadli severnokorejsko prestolnico Pjongpiang. — Tudi angleška mornarica se je pridružila ameriški v borbi ob korejskih obalah. — V francoski vladi so ustanovili novo ministrstvo za Daljni Vzhod. — Jugoslavija javlja, da preseljuje Madžarska jugoslovansko manjšino nasilno preko romunske meje, češ da »hočejo Madžari z izmišljenimi o napadalnosti Jugoslavije zakrmiti vojni hujskaštvo sovjetskih maršalov Bulganina in Vorosilova.«

4. JULIJA: Francija je spet brez vlade! Po dveh dneh obstanka je Queuilleova vlada doživela v parlamentu težak poraz, ki so ji ga pripravili poleg opozicije tudi nestranski socialisti ter celo pripadniki vladnih skupin. — Španski emigranti ustanavljajo krožke Socialistične akcije. — Finančno ministrstvo ZDA izkazuje primanjkljaj treh milijard dolarjev. — Na Škotskem je izbruhnila stavka rudarjev. — Anglija je zaskrbljena zaradi svoje vojaške nepriljubljenosti. — Južnokorejci se po odhodu iz Suwona še vedno umikajo.

Bodo res delavci gospodarili v podjetjih?

Tito nadaljuje svojo tekmo s kominformom v borbi za posest delavskega zaupanja. Kakor dokazuje v teoriji, da je sam ostal zvest pravemu marksizmu, ki ga je po njegovem sedanja uradna notranja in zunanja politika Sovjetske zveze šzdale, tako skuša sedaj dokazati resničnost svojih nazorov tudi v praksi. V tem smotru je izdal zakon o delavskih svetih in upravnih odborih podjetij, katerega je vladno časopisje prikazalo ljudem kot eno največjih in najbolj revolucionarnih pridobitev.

Novi zakon določa, da bodo odslej upravljali tovarne, rudnike, prometna, transportna, kmetijska, gozdna, komunalna in druga državna gospodarska podjetja, kakor tudi splošno ljudsko lastnino, v imenu družbene skupnosti delovni kolektivi. Svoje delo bodo seveda vršili v okviru gospodarskega plana in na osnovi z zakoni določenih pravic in dolžnosti. V manjših podjetjih tvorijo delavski svet vsi člani delovnega kolektiva, v večjih pa se ga voli. Delavski svet voli nato zopet iz svoje srede upravni odbor, ki upravlja nato gospodarsko podjetje kot predstavnik celotnega kolektiva. Najmanj tri četrtine članov upravnega odbora morajo biti delavci, samo ena četrtina je lahko iz vrst tehničnega, inženirskega in drugega nameščenega osebja.

Na papirju je torej vse v redu in novi predpisi vzbujajo res vtis velikega napredka, vse dokler si ne ogledamo njihovih podrobnosti. Na ta način dobljene ugotovitve so namreč zanimive. Prvič: podjetja ostajajo tudi nadalje last političnih teles, države, republik ali krajevnih odborov, ki bodo seveda lahko vedno tudi v bodoče uveljavljali svojo voljo gospodarja na znan do sedanjih način. Drugič: delavskemu upravnemu odboru bo onemogočeno, da bi se povzpelo do primerne strokovne kvalifikacije, ki bi edina lahko zajamčila njegovo uspešno delovanje, kajti zakon določa, da ne sme nihče biti član upravnega odbora delj kot dve leti in obenem predpisuje svojim članom, da opravljajo ta svoj posel poleg svojega rednega dela. Kako se bo lahko na ta način nešolani delavec poglubil v probleme, n. pr. jeseniške železarne in njene dnevno se izpreminjajoče potrebe, je vprašanje zase. Tega mu zakon očitno, s svojimi omejitvami, ni hotel omogočiti. Tretjič: pravico predlaganja list za volitve članov v delavski svet ima samo sindikalna organizacija ali pa po zakonu določeno minimalno število delavcev (ena desetina), toda med predlagatelji morajo biti enako komerno zastopani posamezni ločeni obrati in enote podjetja. Pogoji so torej tudi: kdo si bo upal nastopiti proti volji vsemogočih sindikalnih organizacij? In če bodo taki posamezniki na razpolago na enem oddelku, jih pa ne bo na drugem. Zato bodo delavski sveti ostali poslušno orodje, ki bodo izpolnjevali kvečjemu naloge, ki jih imajo sindikalne organizacije. Kot taki ne bodo upravljali delavski odbori podjetja v interesu delavstva, temveč

v interesu režima, kajti po režimskih smernicah ni v Jugoslaviji naloga sindikalnih organizacij čim višja dobrobit, izražena posebno v obliki čim višje plače, temveč morajo te organizacije skrbeti samo za čim večjo in popolnejšo produkcijo. V komunizmu je delavcu dovoljeno in priznано samo garanje, na zahteve in potrebe pa mora pozabiti! Tega nov zakon ni izpregledal.

O srednja oseba podjetja ostaja tudi po novem zakonu direktor. On namešča, premešča in odpušča delavstvo, on presoja, ali so skrbli upravnega odbora v skladu z zakonskimi določili in drugimi predpisi ter naloga podjetja, ter se proti takim sklepom z odločilno močjo lahko pritoži na višje organe itd. Direktor je torej tisti, ki po zakonu organizira delovni proces v podjetju ter neposredno vodi izvajanje plana in poslovanja podjetja. Direktorja ne postavlja upravni odbor, temveč višje gospodarsko združenje ali pa državni organ. Njegova neodvisnost od upravnega odbora, ki se zaradi kratke poslovne dobe posameznih članov itak nikdar ne bo mogel poglubit v probleme podjetja, je na ta način popolna. Direktor ostaja dejanski gospodar podjetja, v katerem predstavlja državno voljo, ki jo je poklican izvrševati tudi proti volji delavstva. Upravni odbor, izvoljen po delavskih svetih, je torej degradiran na enostavno formalnost.

Nova ureditev vodstva podjetja ne prinaša torej jugoslavinskemu delavstvu nobene dejanske izpremembe. Stvarno bo ostalo vse pri starem. Režim je iznašel samo nov način, po katerem bo priganjal delavca k delu formalno po njegovi lastni volji. Oblastniki upajo, da bodo s tem prenesli del dosedanjega nezadovoljstva s svojih ram na same delavce, saj se bodo oblastva in voditelji podjetij lahko na vsako pritožbo izgovorili: tako hoče vaš upravni odbor! In to je edini končni smoter, ki ga je zakon dejansko uresničil.

Za vsemi lepimi besedami in izročili se skriva samo novo prevečeno sredstvo za nadaljevanje dosedanje nesrečne gospodarske politike. Delavcu bo tudi v novi organizaciji podjetij prav tako onemogočeno, da brani svoje koristi in izraža svoje mišljenje o gospodarskih ukrepih, kakor mu je to onemogočeno na političnem polju, kljub formalno najbolj demokratičnemu volivnemu zakonu.

Zakon o delavskih svetih in upravnih odborih podjetij predstavlja najnovejši primer take dvojnosti. Njegova formalna širokogrudnost služi samo kot krinka za popolno totalitarost, kakršno so v prednjih vrstah tudi odkrili. Sprejeli smo, da bo bodočnost to naše mišljenje samo potrdila. Če bi namreč obstoječi komunistični režim v Jugoslaviji hotel dejansko izpolniti vse, kar je v zvezi z novim zakonom objubil in napovedal, potem bi najprej moral likvidirati samega sebe. Tega pa ne bo napravil!

Spomenica o osnovnih narodnostnih pravicah

ORGANIZACIJI ZDRUŽENIH NARODOV, ORGANIZACIJI U N E S C O, ZAVEZNIŠKI VOJASKI UPRAVI, V VEDNOST PARLAMENTARCEM IN DRZAVNIKOM Z. A. D., VEL. BRITANIJE in FRANCIJE.

Demokratični Slovenci Svobodnega tržaškega ozemlja, dosledni borci proti vsakršnemu nasilju, ki je glavno sredstvo tako fašistične kakor komunistične diktature, zbrani na zborovanju Slovenske demokratske zveze v Trstu dne 2. julija 1950,

ugotavljamo:

1) da vodi politika današnjih lokalnih upraviteljev tega ozemlja, katerim Zavezniška vojska uprava postopoma razširja oblast, k ponovni obnovi usodepolne fašistične miselnosti, ki je poglajala svet v drugo svetovno vojno. Ta miselnost, ki je napor ameriške demokracije prevzgoje niso preoblikovali, je v prvi fazi svojega oživiljenja naperjena proti Slovincem na STO-ju in se izvaja v grobih kršitvah najosnovnejših človeških pravic, ki v smislu atlantske poslanice vključujejo tudi jezikovne in narodne pravice vseh narodov sveta.

Proti zapostavljanju in žaljivemu poniževanju pravic uporabe slovenskega jezika, demokratični Slovenci javno in pred vso svetovno javnostjo obtožujemo področno oblast v Trstu grobih kršitev človeških pravic in

zahtevamo,

da tukajšnja upravna oblastva spoštujejo pred kratkim sprejete mednarodne konvencije o rasni in jezikovni diskriminaciji.

2) Ob sami železni zavesi, kamor je uprtih na milijone zaslužnih narodov, ki z upom in nado obračajo svoje poglede v svobodo in demokracijo, nedemokratični in fašistični ukrepi očitno sabotirajo napore demokracije miselnosti in posredno podpirajo komunistični vdor v zahodno Evropo. Taki ukrepi jemljejo nekomunističnim Slovincem vero v demokracijo in pravičnost, da v svojem razočaranju nasledajo lažnjivim komunističnim vabam.

Proti takemu sabotiranju demokracije zamisli protestiramo demokratični Slovenci STO-ja javno in pred vso resnično demokratično javnostjo ter

zahtevamo,

da sabotiranje demokratičnih in svobodnjaških načel preneha in interesu uspešne protinacistične borbe in zaradi učinkovite obrambe svetovnega mira.

Zahtevamo načelno spoštovanje slovenskega jezika in osnovnih človeških pravic slovenskega naroda na tem ozemlju, kakor tudi popolno spoštovanje demokratičnih načel.

Spomenica o šolstvu

ZAVEZNIŠKI VOJASKI UPRAVI.

Demokratični Slovenci Samostojnega tržaškega ozemlja, zbrani na zborovanju Slovenske demokratske zveze 2. julija 1950,

zahtevamo:

1. - Da morajo ostati slovenske šole kakovostno na čim višji stopnji. Zato smo, v kolikor bi utegnili uvedba dvojne lestvice in način njene izvajanja pri nameščanju učiteljev in profesorjev za slovenske osnovne in srednje šole znizati strokovno raven slovenskih šol, proti taki dvojni lestvici. Pri tem pa naglašamo, da morajo imeti pri enaki usposobljenosti in pri novih namestitvah domačini prednost.

2. - Protestiramo proti vsakemu okrnjevanju slovenskih šol in priznanju pravic slovenskega šolstva na tem ozemlju in zahtevamo spopolnitev našega šolstva z ustanovitvijo dvorazredne trgovske šole in višje industrijske šole.

3. - Zahtevamo odprtje slovenskih otroških vrtcev pri šolah v ulici Sv. Frančiška, Donadoni in v Rocolu.

4. - Zahtevamo za sedaj odprte zabavišča (bricreatoria) za slovensko mladino pri Sv. Jakobu.

5. - Opozorjamo Zavezniško vojsko upravo na nehigijenično poslopja, kjer so nameščene zlasti slovenske srednje šole, in zahtevamo novo šolsko poslopje za slovenske srednje šole v Trstu.

6. - Zahtevamo izločitev slovenske šolske uprave iz podrejenosti italijanski upravi ter vzpostavitev popolne šolske samostojnosti za slovenske šole na Samostojnem tržaškem ozemlju.

7. - Zahtevamo, da se kot stalna ustanova ustanovi samostojne slovenske šolske kolonije in da se v glavni odbor, ki razdeljuje fondne med razne organizatorje kolonij, imenuje tudi sorazmerno število Slovincem.

Tržaško vprašanje gledano z zahoda

Pariz, konec junija 1950.

Da so dale italijanske volitve 18. aprila 1948 glavni povod za znano deklaracijo zapadnih zaveznikov z dne 20. marca 1. 1948., o tem pač ne dvomi nihče, vendar so bili njeni razlogi tudi globlji. Angliji se je navzlic njenim stoletnim političnim tradicijam, izkušnjam in rutini med vojno in po vojni posrečilo zapraviti z njeno nesrečno in neskladnostjo njenih slovenskih izjav in objub z dejanji vse svoje stare politične prijatelje in si ne pridobiti nobenega novega. Amerikanci so radi svojega tedanjega popolnega nepoznanja in nerazumevanja evropskih problemov prepuščali na mnogih evropskih sektorjih vse politično usmerjanje Angležem.

Tako pada torej vsaj glavna politična odgovornost za zapadno zavezniško politiko na mnogih evropskih sektorjih predvsem na Angleže in med tistimi področji, ki so čutili in še danes prav posebno čutijo vse tragične posledice angleške politike, smo žal tudi mi Slovenci, tako na Koroškem, kakor tudi v Primorju. Seveda se ne da tajiti, da smo pri tem vsaj precej so krivi tudi sami, ker so napeli komunisti pač prav vse sile, da začetju s svojimi izvajalnimi pravimi mržnjo zapadnjakov napram nam, a — kar priznamo si — ostali narod je bil politično tako zapeljan, da jim je slepo sledil v lastno pogubo, oziroma je stal mnogo predolgo vsaj pasivno ob strani.

Iz nepojmljivih razlogov so Angleži že od nekdaj povsod in dosledno nasprotovali vsem upravičnim slovenskim težnjam in zahtevam, a iz navedenega vzdušja se je izoblikovala polagoma prava prikrita sovražnost napram nam, ki dobiva menda dovolj jasn izraz v politiki ZVU v Celovcu in v — Trstu.

Angleži hočejo natrositi Italijanom peska v oči z »svrtnjivko STO-ja, ker v svoji kratkovidnosti mislijo, da si bodo pridobili s tem njih simpatijo in »zavezanost«. Seveda so hoteli istočasno tudi za stalno in popolnoma priključiti to prevažno politično, gospodarsko in strateško barijero napram vzhodnemu komunizmu na Zapad.

Toda v to usmerjenost angleške politike na tržaškem prostoru je nenkrat planil Stalin-Titov spor, ki ga je smatral Zapad za močno svojo pozitivno postavko v mrzli vojni in ga želel zato še poglobiti in razširiti. Glede na to je smatral, da ni v njegovem interesu, če Sovjeti zrušijo Tita in ga je za majhne zunanje politične koncesije najprej moralno, za tem pa nekoliko tudi materialno podprl. Med temi koncesijami je bila tudi ta, da je Tito ublažil svoje dotlej agresivne aspiracije na Slovensko Koroško in na STO, a zapadni zavezniki so se tudi dobro zavedali, da bi nameravana vrnitev STO-ja še bolj omajala že itak kritično stališče Tita, radi česar so poslednji tudi oni precej utihnili o navedeni vrnitvi.

Medtem so se pa začele Združene države postavljati v svoji evropski politiki vedno bolj na lastne noge in so tudi glede STO-ja zavzemale vedno bolj skeptično stališče na STO, a zapadni zavezniki so se tudi dobro zavedali, da bi nameravana vrnitev STO-ja še bolj omajala že itak kritično stališče Tita, radi česar so poslednji tudi oni precej utihnili o navedeni vrnitvi.

Vesti s Tržaškega

Slovenske šolske kolonije

Slovensko dobrodelno društvo v Trstu je s svojimi odločnimi intervencijami pri Zavezniški vojski upravi preprečilo namero predsedništva področja, ki je hotelo letos prirediti mešane slovensko-italijanske kolonije v Italiji, po tako imenovanem »fratelančema« v zvezi. Take kolonije naj bi pospešile raznarodovalne namene italijanskih šovinističnih ustanov. Tako bomo pa, zahvaljujoč odločnosti Slovenskega dobrodelnega društva, imeli letos, čeprav nepopolne, vendar prve slovenske počitniške kolonije na tržaškem ozemlju. Kolonije bo vodil poseben odbor, kateremu načeljuje zastopnik mestne tržaške ustanove za pomoč revnim (»Ente comunale di assistenza«). Zavezniška vojska uprava je določila za nje znesek tri milijone lir, kar je seveda mnogo premalo v razmerju s številom vseh prijavljenih slovenskih osnovnošolskih otrok. Zato bo uživalo počitniške kolonije samo približno 300 najpotrebnejših slovenskih otrok.

Z uspehom naših intervencij smo zato samo delno zadovoljni. Res je, da smo dosegli izključno slovenske kolonije in preprečili mešane. Res je tudi, da smo dosegli ločeno upravo teh kolonij, izven okvira in vpliva italijanskih raznarodovalnih ustanov, toda še vedno nismo dosegli popolnoma slovenske uprave. Še vedno smo pod varstvom. Naše načelno stališče je bilo: POPOLNA ENAKOPRAVNOST SLOVENSKEŠKIH USTANOV Z ITALIJANSKIMI PRI UPRAVI SLOVENSKEŠKIH POČITNIŠKIH KOLONIJ! Izkušnja je dokazala, da je to mogoče doseči in je dosegljivo z združenimi močmi, to je s krepko povezavo vseh Slovincem!

Naj bo letošnji uspeh vzpodbuda za združeno delo v prihodnjem letu! Starše pa pozivamo, da pravčasno pošljejo svoje otroke v to našo prvo z javnimi sredstvi organizirano počitniško otroško kolonijo.

Slovensko dobrodelno društvo bo priredilo na Tržaškem ozemlju brezplačne počitniške kolonije za omejeno število najpotrebnejših slovenskih srednješolcev obeh spolov. Sprejemalo bo pa tudi dijake, ki lahko v celoti ali delno sami prispevajo za hrano. Natančnejše pogoje ter kraj vpisovanja bomo objavili v prihodnji številki »Demokracije«. Počitniške kolonije, ki bodo trajale mesec dni, bodo začele prve dni avgusta.

Praznik slovenske besede na Repentabru

Slovenska prosveta je priredila dne 2. julija slovenski tabor na Repentabru.

Prireditelji so izbrali za to priliko zelo primeren prostor! Slovenski tabor na zgodovinskem repentaborskem prostoru je le pridobil na pomenu.

Pozdravne besede predsednika

Slovenske prosvete Lasiča, tržaški pozdrav Stanka Kosmine, gorški pozdrav Stanka Staniča in koroški pozdrav prof. dr. Incka so dale prireditvi značaj narodnostne svečanosti zamejnega - brezmejnega slovenstva. Koroški pozdrav je vsem navzočim prav posebno legel v srce: krepak, žilav in nasmejan rod bdi nad našo severno mejo in nam na jugu vliiva novega znanja pri vztrajanju v borbi na mrtvi straži slovenskih postojank.

Po razvitju slovenske zastave ob petju »Slovenec sem« so se vrstili na odru pevski zbori s Koroškega, Goriskega in Tržaškega. Slovenska narodna pesem, prepletana z besedo pesnikov Beličiča, Janežiča in Piščanca, je nato skoro dve uri s svojo nežno in prodorno zvonkostjo prevzela vse prisotne, da so celo pozabili na neznosno vročino.

Vsi sodelujoči zbori so se brez razlike lepo uveljavili. Vsak zbor je prinesel nekaj novega in drugega, saj je vsaka naša pesem v svoji ubrani lepoti za nas vedno nova in drugačna.

Pevovodje pevskega zbora iz St. Lenarta na Koroškem, koroškega kvarteta in kvinteta »Slavček«, zbor iz Vrha Sv. Mihaela na Goriskem, zbor iz Jamelj, zbor iz Steverjana, zbor iz Gorice, tržaških zborov iz Mačkovelj, iz Bazovice, iz Mavhinj, moškega zbora tržaških visokošolcev »Adram« in komornega zbora »Skrjanček« so lahko ponosni na svoje delo!

Tretji javni nastop gojencev Glasbene šole SPM v Trstu

V ponedeljek, dne 3. julija t.l. zvečer se je zaključilo šolsko leto z uspešnim nastopom gojencev instrumentalnih oddelkov. Kljub hudi vročini so prihiteli starši in prijatelji naše mladine, ki so napolnili dvorano v Machiavelijevi ulici in z zanimanjem prisluhnili izvajanjem nadebudne mladine. Gojenci so nastopili tudi v tržaškem radiu s svojim samostojnim sporedom. Razen tega so nekateri sodelovali še pri dveh oddajah ob priliki mladinskih ur. Vseh nastopov je bilo šest. Vsi ti številni nastopi so nam pokazali lepe uspehe te šole, ki je v rokah naših znanih in priznanih umetnikov in pedagogov. Razveseljuje dejstvo se zrcali še v tem, da obiskuje glasbeni pouk na polovico gojencev moškega spola, ki kaže čedalje večje zanimanje za učenje orkestralnih instrumentov. Tu se polagoma že ustvarja podlaga za naš lastni bodoči orkester. Ponosni smo lahko na tako lepe uspehe, ki jih je pokazala ta glasbeno šola že v prvem šolskem letu svojega obstoja. Na vseh treh produkcijah je nastopilo 13 violonistov, 39 pianistov, 1 trombetar in 7 harmonikarjev. Izvajanih je bilo 109 skladb. Od teh: 62 slovenskih, 16 ostalih Slovanov, 31 klasičkov in drugih mojstrov.

Ob skiepu III. produkcije so gojenci prejeli svoje ocene, odnosno spričevala. Ze kakovost izvajanja na vseh treh produkcijah nam je pokazala, da je pretežna večina glasbeno nadarjena in s pridnim in vztrajnim delom bo lahko dosegla neslutene uspehe pod vodstvom takih učnih moči, katerih imena jamčijo za vsak napredek. Ni nam treba posebej podčrtavati, da gre za sluzga za tako lepe uspehe tega šolskega leta predvsem inicijativnosti in strokovnemu izkustvu šolskega vodstva (prof. K. Sanci), ob odličnem sodelovanju pedagoginje prof. Mirce Sanci (klavir) in g. Mjirija Sanci (trubila, klavir in harmonika).

Naša mladina se je po končani sklepi produkcij vzradoščena in zadovoljna razhajala, zavedajoč se, da si je posteno zaslužila počitnice, ob prisrčnem poslovljanju od svojih učiteljev, solincev in vseh svojih ljubiteljev.

Filmski prosvetni večer SPM v Šempolaju

Slovenska prosvetna matica priredi v petek 7. julija ob 21. uri večer izbranih prosvetnih filmov v Šempolaju na prostem. — Dostop prost.

Tržaški velesejem

Tržaškega velesejma se udeleži 12 držav, od katerih bodo štiri uradno zastopane: Brazilija, Češko-slovaška, Avstrija in Jugoslavija. Ostalih osem držav bo sodelovalo poluradno.

Cementarna v tržaški industrijski luki

V tržaški industrijski luki v Zavljah bo nameščena velika cementarna, ki jo bo postavilo podjetje »Italcementi« iz Bergama. Cementarna bo povezana z okoliškimi griči z žično železnico, ki bo vsako minuto prevažala 150 ton marmorja in apnenca. Z gradbenimi deli bodo začeli v teku dveh mesecev in bodo končana proti koncu leta 1951. Cementarna bo v začetku zaposlila okoli sto delavcev in bo proizvajala sto tisoč ton cementa letno. Proizvodnja bo sčasoma narasla na tri sto tisoč ton letno.

Ameriški tisk o novem jugoslovanskem poslaniku

V članku z naslovom »Naš prijatelj Tito« piše ameriški list »Washington Daily News«:

»Novi jugoslovanski veleposlanik v Washingtonu Vladimir Popović je napisal, da Sovjetska zveza zavira razširjenje komunizma z zunanjo politiko, ki jo je težko ločiti od severnoameriškega »imperializma«.

Popović je objavil svoj članek v glasilu centralnega komiteja jugoslovanske komunistične stranke. Popovićev članek, ki razlaga, kakšno zlo pomenita Severna Amerika in Sovjetska zveza, bo prav kmalu potolažil tiste, ki bi radi verjeli, da so jugoslovanski rdečakarji Ameriki manj nevarni kakor ruski komunisti.

Gospod Popović se jezi na Kremelj samo zato, ker v svoji politiki izkorišča komunizem kot orodje ruske ekspanzije. Tudi on si želi vsekomunističen svet, le da trdi, da mora biti manjšim državam dovoljena neka stopnja narodne avtonomije, medtem ko Sovjetska zveza zahteva popolno poslušnost vseh podložnic v rdečem bloku.

Položaj, ki ga ima g. Popović, in list, v katerem je bil njegov članek objavljen, sta dokaz, da je Popović moral izraziti mnenje samega maršala Tita. In za nas je dobro, da to stališče jasno razumemo — prvi »Washington Daily News«. Veliko laže bi bilo, da bi se spravili ruski in jugoslovanski komunisti, kakor premostiti vrzel, ki jo vodijo jugoslovanski komunisti med svo-

jim stališčem in stališčem Združenih držav.

Morda se nekoliko izplača, da podpiramo Tita, v kolikor je nekak trn v sovjetski peti. Nespametno pa bi bilo misliti, da bi si lahko kupili zvesto prijateljstvo jugoslovanskega diktatorja. On bi prav gotovo na namig z očesom obrnil hrbet Zahodu, če bi hotel Stalin pozabiti preteklost in ga sprejeti nazaj v svojo čredo, — zaključuje »Washington Daily News«.

Ustoličenje novega patriarha srbske pravoslavne cerkve

Dne 3. julija so v Beogradu ustoličili novega patriarha srbske pravoslavne cerkve. Slovesnosti so prisostvovali člani osrednje in srbske vlade ter člani diplomatskega zbora.

Po smrti patriarha Gavrila Dožića je bil izvoljen na zasedanju svetega sinoda srbske pravoslavne cerkve za njenega novega poglavarja škof Vikentij Prodanov, in sicer s 33 glasovi proti 23.

Po ustavi Srbske pravoslavne cerkve lahko vsakokratni režim odločilno vpliva na izvolitev novega patriarha. Izid glasovanja nam kaže, da je režim naletel na močan odpor pravoslavne duhovščine ter se je najbrže obilno poslužil svojih pravic, da izsili izvolitev svojega kandidata.

Zaključek šolskega leta v delih naše mladine

Z vsakim zaključenim šolskim letom se veča duhovno in gmotno bogastvo naše šole. Duhovno bogastvo je neprecenljivo, gmotno bogastvo pa daje duhovnemu vidno osnovo za prilično ocenjevanje doseženih šolskih uspehov.

Z duhovnega vidika je vsako leto razširjajoče se umsko obzorje in poglobljeno narodno čustvovanje naše mladine neprecenljivo bogastvo, zlasti po zadnjih tridesetih letih preganjanja našega slovensko občutega človeka po fašističnih samodržcih. A vsako nadaljnje šolsko leto veča tudi gmotno bogastvo naše šolske skupnosti, ki ji daje z novimi stvaritvami na najrazličnejših poljih šolskega udejstvovanja varne oprijemljive mejnike na komaj utrti razvojni poti.

O duhovnem bogastvu naše šolske skupnosti smo govorili že zadnjič o priliki prelistavanja izvestja naših srednjih šol; o tem bomo še spregovorili, ko bomo razpolagali tudi z izvestjem naših osnovnih šol.

Danes pa hočemo spregovoriti še nekaj o vidnem izrazu tega našega šolskega duhovnega bogatstva, ki se lepo zrcali v delih naše mladine.

Star slovenski šolski običaj je, da se ob koncu vsakega šolskega leta naša mladina tudi javno pobaha s svojimi ročnimi deli, literarnimi vajami in odskriji nastopi.

Glede ročnih del moramo poudariti, da ne gre več pri tem zgolj za starokopito izkazovanje ročnih spretnosti naših najmlajših in dokazovanje obrtniške sposobnosti učiteljev veščin. Novo vzgojeslovje čeni ročno delo z vida umskega obzora doraščajočega človeka in kot izraz njegove umske poglobljenosti in družabnega okolja. Zato uvajajo po tem sodobnem vzgojeslovnem merilu ročno delo v vse šole, pa naj bo to ročno delo navadno sestavljanje rezljanih in smotrno oblikovanih ploščic, izdelovanje preprostega orodja, mizarskih, kamnoseških ali strojnih izdelkov, ali pa knjigovozništvo, vezenje, čipkarstvo, šivanje, kuhanje in risanje.

Ne gre več za vsiljevanje rečenice, da ročno delo plemeniti našega duha, marveč gre za bistenje duha z vežbanjem v kakršnem koli, toda smotrno izbranem ročnem delu. S tega vidika je ravno tako obodbe vredno, če se mladina v urah ročnega dela vprega zgolj v knjigovozništvo, kakor, če se mora v urah risanja baviti zgolj s prerisavanjem najrazličnejših zemljevidov!

Obžalovati moramo — ravno v tejnji, da posvetimo ročnemu delu največjo pozornost —, da silijo učitelji veščin, ki jim je poverjena tako važna vzgojeslovna naloga, iz nižjih in višje šole, iz svojega skromnega (toda le navideznega!) predmeta v »važnejše« predmete, s čimer prepuščajo pouk ročnih del manj izvežbanim in usposobljenim učencem, ki se morajo nato seveda po sili razmer baviti le z vezavo knjig in risanjem zemljevidov. K sreči gre le za nekaj izjem; težnja po prehodu v višje šole in po spremembi predmeta je pa na žalost tesno povezana z ne ravno dobrim gmetnim položajem učiteljskega veščin in v njegovem stremljenju po izboljššanju plačilnega razreda s spremembo učnega predmeta. To ne pride toliko do izraza na osnovnih šolah, zato je tudi tu uspeh pri pouku ročnih del iz leta v leto zadovoljivejši in stalnejši. Ne bo torej škodovalo, če se bodo naši šolniki nekoliko bolj poglobili v problematiko moških ročnih del na srednjih šolah, ženska ročna dela — prav tako na srednjih šolah — pa, še smotrneje razširjali.

Končno moramo pribiti zahtevo o dolžnosti vsakega šolskega zavoda, da že v začetku šolskega leta misli na razstavo ročnih del o priliki zaključka šolskega pouka!

Ogledali smo si po časnikarski dolžnosti in tudi iz ljubezni do naše učeče se mladine več šolskih razstav na naših osnovnih in srednjih šolah. Kako naj o vsaki poročamo? Katero naj pohvalimo in drugimi stavimo za vzgled? Ali naj damo prednost vzorni razstavi osnovne šole v Rojšanu pred ono na Opčinah? Ali naj posebej pohvalimo razstavo ženskih ročnih del in kamnoseških izdelkov strokovne šole v Nabrežini pred uspešno razstavo industrijske strokovne šole v Rojšanu, kjer so nas letos presenetili z mojstrskimi izdelki naše delovne moške in ženske mladine? Ali naj stavimo višješolcem za vzgled razstavo na nižji gimnaziji? Res je, da lo bi se dlakocepiti in modrovatiti! Vendar izkazujejo vse naše šolske razstave take vzgojeslovne uspehe, da smo lahko z njimi zares ponosni.

Se vedno je mnogo takih med nami, ki zmajajo neumno z glavo, ko jih povabiš, naj si ogledajo to ali ono šolsko razstavo. Predstavljajo si zapackane šolske vezčke in risbe ter grobo izdelane igrače. Ko pa enkrat vidijo vso pisano mešanico raznih lepih in koristnih izdelkov, se kar ne morejo načuditi.

V prejšnjih letih so le redki na koncu šolskega leta pogledali v šolo. Zdaj so pa že redkejši tisti, ki se ne pokažejo! Vsi se hočejo prepričati o vztrajnem napredku svojih in drugih otrok in o potrpežljivem delu naših učiteljev in profesorjev. In tako je prav. Šola je last vsakega naroda! Tudi ona mora polagati račune o svojem delu — prav tako kakor vse druge javne ustanove! Njen napredek je naš skupni napredek — narodni napredek! Zato se mora zanimanje zanjo še stopnjevati in povečati. Prav vsi bi morali priti na koncu leta k obračunu — na šolsko razstavo —, kjer so razstavljeni duhovni in ročni izdelki naše šole. Napredek otrok je dokaz splošnega napredka v kraju, je slika našega delovanja in omike.

Prav razveseljivo je zato letošnje povečano zanimanje za zaključne razstave naših šol. Gruče obiskovalcev so ves dan polnile razstavne prostore, ki so običajno v večji učilnici. Ves razstavni prostor je natrpan z risbami, ročnimi izdelki, igračami in podobnim. Okoli in okoli po vseh starih stenah vise risbe, prti in prtiči. Po mizah pa so razstavljene lepe vezenine s slovenskimi narodnimi okraski. Srčeca in cvetovi v pisanih barvah povečujejo lepoto izdelkov. Zelo lepi so tudi rezbarski izdelki raznih okvirjev, orodja, samokolnic, tovornih avtomobilov in »jepepov« ter škatal. Ljubko so izrezljane tudi hišice z vsemi pritlikalci. Na nič ne pozabijo naši malčki! Na strehi so dimniki, okoli hiš ograje, drevje in sredi dvorišča vošnjak. Pa vse lepo prebarvano. Igračk pa nič koliko...

Treba je videti tako razstavo, da pravilno ocenimo delo naših otrok. Ure in dneve potrpežljivega dela je to zahtevalo od njih. Posebno pohvalo zaslužijo krasno izdelani prti, ki so pravo umetniško delo. Izdelani so tako čisto in natančno, da ne opaziš prav nikjer površnosti ali nemarnosti izdelovalke, ki ima največ 12 let starosti. Na gledalca napravi razstava močan vtis prav

takrat, ko pomisli, da stoji pred izdelkom, ki ga je naredil otrok sedmih, osmih ali devetih let. Ocenja predmetov se mora oprirati prav na to dejstvo, da so pred nami istočasno izdelki prvega in petega razreda. Vsak je prispeval po svoji spretnosti in znanju. Razstava nam kaj lepo pokaže razvoj osnovnošolskega otroka od dneva, ko stopi prvič čez prag ljudske šole, pa do trenutka, ko jo zapusti.

Šolske odrske prireditve ob zaključku šolskega leta so na deželi in predmestjih pravilo, v mestu izjema. Upoštevajmo, da gre za posebno važno šolsko udejstvovanje, ki ga moramo zahtevati tudi od naših mestnih šol. Saj ne gre za pretirano zahtevo! Poglejte kaj zmorejo ne samo v Nabrežini, kjer so vprizorili igro »JURCEK«, ali pa

Naša šola in mi dijaki

Po končani vojni, leta 1945, je za nas Slovence tu na Primorskem napočil teko zaželeni dan, da smo po petindvajsetih letih narodnega trpljenja in zatiranja zopet svobodno zadihali. Važen korak na poti kulturnega osvobodjenja in prebujanja je pomenila ustanovitev slovenskih šol. S tem nam je bila dana možnost, da se mi, slovenski otroci, zopet poslužujemo v šoli svojega materinega jezika, ga vrljubimo in z navdušenjem gojimo.

Takoj ob ustanovitvi slovenskih šol smo pokazali našim zaveznikom, da imamo Slovenci zadostno število šolskih otrok, ki čutiljo živo potrebo po slovenski izobrazbi. Dobro se zavedamo velikega pomena, ki ga imajo za nas šole v materinem jeziku. Slovenski otroci zato obiskujemo slovenske šole, v sebi in v drugih vzbujamo in krepimo narodno zavest, zavest, ki je postala, žalibog, v času italijanskega potuj-

na Opčinah, kjer so postavili na oder »SIROTO JERICOO«, ali pa pri Svetem Ivanu, kjer so z vpriporitvijo igre »JANKO in METKA« marsikoga presenetili, temveč v vsaki naši okoliški vaši vam s preprostimi odskriji sredstvi in mnogo dobre volje vpriporijo vsako igro ali pa vsaj prireditelj nastop z deklamacijami in pevskimi točkami.

Na slovenski nižji gimnaziji pa izhajajo celo »Literarne vaje«, ki so jih naši mladi pesniki in pisatelji ponosno razstavili na vidnem mestu o priliki šolske razstave. Naj na ljubo naši književni zgodovini navedemo popolen bibliografski podatek: »Literarne vaje« so literarni list dijakov Slovenske nižje gimnazije v Trstu. Dijavske literarne vaje izhajajo z dovoljenjem ravnateljstva. Strokovno nadzorstvo nad njimi ima za to pooblaščen profesor. Urednik lista je Slokar Jurko, dijak III. c razreda. Upravo in o-porne lista ima na skrbi Cernigoj Teodor, tudi dijak III. c razreda. V šolskem letu 1949 - 1950 so izšle štiri številke »Literarnih vaj«.

Kaj zmorejo naši najmlajši pisatelji in pesniki? Cenite sami!

čevanja pri številnih Slovencih jako mlačna, pri nekaterih pa je celo popolnoma propadla.

Mi dijaki smo poklicani, da napor za prebujenje našega naroda podpremo z vsemi svojimi mladimi močmi. Mi bomo namreč v bodočnosti predstavljali trdne stebre, na katerih bo slonela izobrazba in kulturni razvoj našega slovenskega ljudstva na teh kraških tleh. Da bomo pa kot tež nalogi v prihodnosti, se moramo že danes polagoma pripravljati nanjo.

Mi nižjigimnazijci smo s to zavestjo odgovornosti zato ustanovili svoj literarni list, ki ima namen, zbirati v svoj krog vse one dijake, ki imajo voljo, udejstvovati se na kulturno-literarnem polju. Obenem pa hoče vzbujati k delu tudi one, ki še ne čutiljo v sebi dovolj poguma, da bi uveljavljali svoje zmožnosti. Cernigoj Teodor, III. c.

Vrabček

Vse ptičke rada imam, zale, vrabček, pa vse dam, ker ljubiš domovino, iz nje nikdar ne greš v tujino.

Naj bo vroče ali mraz, ti hočeš vedno ostati pri nas.

Sneg in burja! Tebi jo! Drobtinic vržem ti takoj.

Čiv, čiv, se ti oglasiš, nič se me ne bojiš!

Lisjak Silvija, II. d

Konec šolskega leta

Leto se bo dokončalo, spet dobimo spričevalo, še te zadnje težke dni spravevanje se vrši.

Kdor se je vedno rad učil, le dobre reče bo dobil, seveda, kdor se ne uči, zdaj spričevala se boji.

Zastoj doma se je lagal, da v šoli vse je, prav vse znal. Kako je znal, bo spričevalo zdaj vsem očitno pokazalo.

Zastoj doma si se lagal: »Profesor nič nam ne razlaga

in nič, prav nič nam ne pomaga. Kako boš zdaj odgovor dal, ko drugi vendar vse to znajo, kar tebi je bilo le v grajo! Le en odgovor je na to: Kdor hoče, vse mu je lahko. —

Fonda Vijolica, II. d.

Burja

Kraška burja spet razsaja, Tržačanom prav nagaja, marsikatero streho odkrije, marsikatero šipo razbije. Mož tam na cesti za klobukom teče, tam neka ženska si krilo dol vleče. Burja spet piha, divje razsaja, zimi pomaga, nam pa nagaja....

Fonda Vijolica, II. d.

Naš radio

Brunda, brunda, brundala, radio naš godrnja, cele dneve do noči

poje, gode, govori:

Mama pravi: »No, zapri, Saj dovolj že govorila Očka pa se oglasi: »Pusti, to ugaja mi!«

Oddaja lepa — glasba po željah! V četrtak slušna igra zabava naš! Sirota jaz — kako naj se učim, kako naj se petice ne bojim!

Debelli Lida, II. e.

FRANCOSKI PRIMER

Današnje evropske potrebe

Italija poudarja ob vsaki priliki, da mora za Trst žrtvovati vsako leto 17 milijard lir. Zaenkrat se ne bomo spustili v podrobnejše raziskavanje načina, kako se troši ta denar. Ali moramo postaviti vprašanje, da-li bo Italija tudi po prestopu Marshallovega načrta v stanju, da žrtvuje toliko denarja za Trst, kajti Marshallov načrt in iz njega izvirajoča podpora preneha, kakor izgleda, leta 1952, torej čez dobrih 18 mesecev.

Zato kaže že danes pripraviti gospodarsko podlago za bodoči obstoj Trsta, in ta se more ustvariti samo tako, da se slično kot za Posarje ustanovi gospodarski konzorcij za Trst, v katerega bi vstopile vse tiste države, ki so zainteresirane na trgovini s Trstom, in sicer z udeležnim odstotkom. Vse te države bi morale ustanoviti konzorcij, ki bi prevzel financiranje tržaškega pristanišča in zavarovanje njegovih dovoznih zvez. Ta konzorcij bi moral nalik posarskemu dajati državljanom vseh udeležnih držav vso svobodo in enakopravnost za ustanavljanje novih podjetij, za poživitev starih tržaških vezí, ki so bile koristne ne le Podonavju, temveč tudi za Italijo. Ta konzorcij bi moral omogočiti ne le gospodarsko, temveč tudi politično ozdravitev Srednje Evrope. In s tem bi bila označena tudi njegova edinstvena politična važnost.

Enako kot je Donava imela svojo donavsko komisijo, sueški kanal svojo posebno organizacijo, enako bi se tudi s čisto gospodarske strani moralo organizirati tudi svobodno tržaško mesto in področje.

Z italijanske strani se je naglaševalo, da je to nemogoče, in da zaradi tega vsa ustanova Svobodnega tržaškega ozemlja nima življenjske sposobnosti. Ni dvoma, da ima Italija, po mirovni pogodbi priključena za Trst, ves interes na tem, da o tej nesposobnosti glasno prepričuje svet. Vendar zavezniki, v kolikor resno jemljejo svojo odgovornost, ne bi smeli enostavno pristati na tako naglaševanje neobstoječe nesposobnosti. Ravno Schumanov predlog je pokazal, da se z dbrvo voljo najde izhod tudi iz najzapletenejšega položaja.

Prizadevanje, da se tudi v tržaškem vprašanju najde izhod, ni torej le želja življa, ogroženega v svojem obstanku, ampak je zahteva ureditve in varnosti Evrope. In ta s prave strani pomeni ostvartev mirovne pogodbe v celoti. Z gospodarske strani pa pomeni ta poizkus vključitev Trsta v gospodarski sestav Srednje Evrope. S politične strani pa to pomeni ohranitev na železni osnovi vzpostavljene evropske skupnosti (ki naj nadomesti ohranitev stalno se ponavljajočih italijanskih groženj).

Nedvomno so Slovani tržaškega področja zaskrbljeni v prvi vrsti zaradi svojega golega obstanka. Ali spričlo svoje vztrajne borbe se zavedajo, da je njihova današnja vloga, slično oni največjih trenutkov njihove zgodovine, predvsem gradilna.

Nasproti italijanski zamisli ozkosrčnih izključujočih koristi, naslavlja Slovani poziv na evropsko zavest zaveznikov, v pripravljanju, da je za uspeh Schumanovega načrta in za pomiritev zahodne Evrope neobhodno potrebna oživetev tesne gospodarske skupnosti na tem tako občutljivem delu naše celine.

Cas je, da uvidi svet, škodljivost in nevarnost enostranskega italijanskega nacionalizma.

Zato pozivamo zaveznike, da v svoji skrbi za potrebe evropske sedanosti stavijo ob bok francoski zamisli o preprečitvi nemške napadalnosti našo zamisel o preprečitvi italijanske napadalnosti.

Če se Italija hoče še nadalje oslanjati na trditve, da je mirovna pogodba neizvsnljiva, ji zakličemo z besedami beneškega duca Brancija v Sekspirjevem Otellu: »TRDITEV NI DOKAZA.« A. S.

SKUPINA TRŽASKIH IN GORISKIH SLOVENCEV PRED LANDRSKO JAMO V BENESKI SLOVENIJI

Josip Jurčič:

Sosedov sin

»Na mojem domu je treba kmeta. Takega jaz nečem, da bi v gospodski suknji okoli hiše hlačal pa da bi ga ljudje vikali ter bi še jaz ne mogel govoriti z njim, kakor z vsakim človekom. Pojdite mi vkrjaj z gospodom! Moj oče je bil kmet, in moj zet bo kmet; kdor poleg česa drugega prinese najprvo trdno delavno roko, kdor se bode v ponedeljek drugače oblačil nego v nedeljo, tak pride pod mojo streho pa je amen besedi!«

»Smrekar je kmetstvo podstavilo, kaj ne? Iz zemlje si stotine in stotine denarja izrila žena zabavljivo reče.

»Baba, ti govoriš, kakor veš. Kmetstvo ne redi, ali pošteno živi; drži se ga, kdor ga imaš. Iz dežja je dobro, če ima človek kam pod streho prbežati. Pri trgovini človek kolne, pri kmetstvu pa molí. Smrekar je znal kleti in moliti in zato se je podstavil, babale!

»Tako rajši vzameš takega, ki ti

bo na starost v zobe gledal?«

»Jaz svojega zeta ne bom nikoli ničesar prosil, če Bog da. Povedal sem ti, da ga nečem, ki bi v petek sukunjo nosil in bi ga stari vikali. Molčite!«

Ni se dalo več govoriti o tem ženin. Vsi drugi niso bili materi po volji, hči se ni hotela oglasiti za nobenega, katerega bi oče bil rad imel; prepust je minil. Ljudje, ki so pričakovali ženitovanja pri Smrekarju, zmotili so se tudi to žimo. Snubači so bili ali razžaljeni ali žalostni in vse je ostalo, kakor je bilo.

XII.

Sneg je skopnel, pomlad je prišla, snegica po polju je zelenela, rastla, v klasje se vretenila ter naposled orumenila, bila požeta in omlačena. Smrekarjev Anton je je imel v vrečah dva visoko nadeta voza pred vraga. Namenjen je iti v mesto na trg.

»Janez je bolan, ne bo mogel iti

s teboj; koga drugega dobodi, reče mati Smrekarica, gledaje, kako mož na vozu po vrečah hodeč tu ter tam kaj popravlja in prelaga.

»Vrag se take hlapček — zahudi se Anton — Kadar ga je treba, pa je kilav. Koga čem dobiti? Povedi mi človeka, da bi mu bilo upati.«

»Glej, tam-le gre Brašnarjev Stefan. Vprašaj ga, morda on utegne z enim vozom iti, z enim pojdeš pa sam.«

»Ta bi bil dober. — Stefan, stopi malo sem, stopile Stefan se približa. Smrekarjev Anton izvleče mehurobaka iz žepa ter mu ga ponudi z voza: »Ná, natlačite!«

Stefanu se malo čudno zdi, da je Smrekar danes tako prijazen ter mu tobaka ponuja.

»Pojdete še nocoj?« vpraša Smrekarja, ko pipo zažge.

»Do polu poti bi še nocoj rad šel, pa hlapec mi je zbolel. Kaj boš pa ti, kaj kmetoval?«

»Nimam nič posebnega, postoril sem že, kar je bilo velikega.«

»Utegneš dva dni z domu iti?«

»Da bi z vami šel namesto hlapca? Zakaj ne, rad, če hočete,« odgovori Stefan.

»Prav je. Vsakega nečem s seboj jemati, tebe pa rad vzamem. Stradal ne boš po poti niti žetje trpel, kadar boš vozil z menoj; za drugo že narediva, da bo prav.«

»Čez koliko časa se bo treba odpraviti?«

»V mraku zapreževa. Le pojdi zdaj domov in preskrbi kar imaš, ter potem k meni pridi, da kaj prigrizka dobiva pa da grlo splakneva, predno poženava,« reče Anton.

Ko je sonce zašlo, bili so v oba voza po trije in trije konji napreženi. Smrekar zamaje z dolgim bičem, konji se upro in koleša se začno premikati po tiru. Mati Smrekarica, ki je s praga za vozema gledala, reče, da Stefanu, ki je s poslednjim vozom šel, bič in vajeti prav lepo pristujeta ter da bi bil čeden voznik na vsaki veliki cesti.

»Skoda je, da ne bo nikoli vozaril, ker nima s čim. Njegov oče, ki mu je vse zabil, vreden je, da bi skozi šibe dirjal,« — pritakne starososed, kateri je mimo grede pri Smrekarici postal, ker njemu je bila ona pohnjala Stefanova govorenja.

»Bog ve! pridnega človeka Bog zmerom vidi,« reče žena.

»Kakor je že! Vidi ga, ali videti mu ne da,« odgovori starič z nasmehom ter s prsti pokaže, kako se srebro šteje.

»Francija je imela v veži opravek. Slušala je, kaj mati govori z onim možem, in vesela je bila.

XIII.

Drugi večer pozno sta ustavila

Smrekar in njegov pomagač Stefan iz mesta domov grede v kmečki pricestni krcmi, da bi konji zobali in pili ter sama tudi »malo rdečega videla,« kakor je dejal Smrekar, ki je bil ta dan nekaj bolj beseden, kajti dobro in lahko je bil prodal.

V krcmi je bilo mnogo voznikov in kmetov okolo več omizij; vendar tistih, s katerimi je Anton posebno rad govoril, nocoj ni bilo, ker so bili že odšli. Zatorej sede s Stefanom malo bolj na samo, tje kaje na ogel v kot.

»Le pij, kolikor moreš; vsega ne zapijeva, kar imava, hvala Bogu,« reče Smrekar, ko sta imela najboljšega vina pred seboj.

»Klobuk nama ne vzemo,« reče Stefan.

»Bogme, da ne! — Glej, pečeno nama nese. Reži, saj ne bomo ve-komaj živeli.«

Smrekar je sam nocoj tudi precej pogosto pil. Jezik se mu vedno bolj in bolj razvezuje; Stefan ga ni še nikoli videl tako prijaznega poleg sebe. Pripovedoval je razne reči iz prejšnjih let: kako je počasi obogatel; kako je tu in tam srečno kupčeval; kako so ga gospodje po mestnih magazinih izkušali prekaniti, pa se jim ni dal, in več takega.

»Ti nisi neumen fant! — reče Smrekar Stefanu. — »Zdaj te res

vije, pa počasi naprej prideš. Kmetstva se drži, tvoje zemljišče je dobro; pa tudi trgovstva bi smel to mlaem poskusiti, kadar si malo opomores; to je dobro, brez njega bi ne bilo Smrekarja, kakor je.«

»To želim že od nekdanj. Takoj drugo leto si konja kupim,« odgovori Stefan.

»Dolg plačuj, pa leso za seboj pripiraj, pa boš po vsem svetu lahko hodil in ljudje te bodo radi imeli. Pošten si, in tudi ostati moraš. Jaz tvojejava starega nimam posebno na doberm, a tebe imam jako rad, in kadar ti bo velika sila, pri meni se oglasi. Na!«

Stefan prime roko, ki mu jo je Smrekar pomolil in reče: »Vi ste dober mož. Denara vas ne bom prosil ter nečesa drugega. In če me boste slušali, storim vam, kar si morete misliti, da vam živ človek storil.«

»E, kaj boš! Jaz ne iščem ničesar. — Zmerom ne bom. Ni še mi treba ubijati po svetu. Lahko bi ležal doma v senci, sama navada človeku miru ne daje. Kadar enkrat zeta v hišo dobodem, menim da bi to trgovstvo malo popustil. Staram se, pa ni dobro, če si človek vedno in vedno spanec utrjuje.«

(Nadaljevanje sledi.)

Vesti z Goriškega

Občinska seja in pravice Slovencev v Italiji

Kakor smo na kratko že poročali, je bila v torek 27. junija seja občinskega sveta v Gorici, na kateri je prišlo do izbruha proti našemu svetovalcu g. Bratužu.

Ko je namreč prišla na dnevni red prošnja za posojilo neki italijanski ustanovi, ki se bavi z otroškimi vrtni, je g. Bratuž postavil vprašanje, ali bo slovenski vrtec v Standrežu še nadalje skupen z italijanskim. Vprašanje g. Bratuža je opravljeno, ker je že meseca marca stavil županu pismeno zahtevo, naj se popravi krivica, ki jo je Slovenecem nenaklonjeni italijanski svetovalec prof. Di Gianantonio napravil, ko je takrat oblastno vzel več ko petdesetim slovenskim otrokom eno sobo in jo dal sedemnajstim italijanskim otrokom, tako da je moralo imeti teh več ko petdeset Slovencev eno samo sobo. Župan se ni brigal, da bi dal kak odgovor na Bratuževo pismo, niti ni zadeve stavil na dnevni red občinske seje, čeravno je g. Bratuž izrecno to zahteval. Pač pa je župan nekaj dni pred sejo šel v Standrež in ugotovila, da se otroci obeh jezikov igrajo skupaj na dvorišču, v šoli so pa ločeni.

Ko je torej svetovalec Bratuž stavil na seji omenjeno vprašanje, ni dal župan nobenega jasnega odgovora, ki naj bi zahteval po popravni krivici v vrtec ugodil. Zato je g. Bratuž odločno in jasno povedal, da se skuša na tak zvit način raznaraditi slovensko dečo in uničiti slovenske vrtnice. Ker pa imamo pravico biti in ohraniti se Slovenci, zahtevamo posebne vrtnice za naše otroke, in sicer po določilih mirovne pogodbe in italijanske ustave.

Tedaj je župan izjavil, da je tudi učiteljica odgovorno nadzornica izjavila, da je prav, da so v vrtec v Standrežu take razmere. Tedaj je svetovalec Pavlin tu stavil opazko: »Seveda, ker se boji za kruh«.

Župan je tedaj rekel: »Pustite otroke pri miru in stavite trenja v stran.« G. Bratuž pa je zavrnil: »Ne, ne maramo raznaradovanja! In zahtevamo, da kličete v Standrež mene, ki že tri mesece čakam, da odgovorite na moje pismo, ne pa učiteljico ohranite nadzornico. Prosim vas tudi, g. župan, da uredite zadevo vrtnice v Podgori, kjer niste imenovali slovenske učiteljice in morajo naši malčki imeti italijansko učiteljico. Ko pa je ta učiteljica lani vpisovala v vrtec, je izjavljala, da bodo imeli naši malčki svojo slovensko učiteljico, in za tako učiteljico so dejanski starši svoje otroke tam vpisovali. Vendar slovenske učiteljice niste imenovali. Popravite krivico. Tu je g. Bratuž očital in protestiral, ker županstvo pošilja mestne policaje v slovenske družine po informacije, ali in zakaj pošiljajo svoje otroke v slovenske šole. Pri teh besedah sta italijanska svetovalca dr. Delpin od MIS in demokračni Bisiach dvignila močan glas in zahtevala, naj župan ukaze izključitev g. Bratuža iz seje dvorane, češ da je žalil. Oba sta hlinila, da ni res, da se kaj takega dogaja v mestu in proti Slovencem. Župan pa, namesto da bi pritrldil, da dejstvo odgovarja resnici, je izjavil samo, da mu je od sedaj znan samo en tak primer.

Svetovalec Paglavec prosil pri tej priliki za ločitev dveh vrtnic tudi v Podgori. In kominformist Pustetov protestiral, ker večinski svetovalec s svojim nastopom krivično rohnijo proti Bratužu, ko ta stavlja vprašanja in brani svoje zakonite pravice. Župan je šele sedaj izjavil, da bo ugodil zahtevi g. Bratuža in ga v vrtec v Standrežu, sedaj pa je v vrtec v Standrežu take razmere. Tedaj je svetovalec Pavlin tu stavil opazko: »Seveda, ker se boji za kruh«.

Župan je tedaj rekel: »Pustite otroke pri miru in stavite trenja v stran.« G. Bratuž pa je zavrnil: »Ne, ne maramo raznaradovanja! In zahtevamo, da kličete v Standrež mene, ki že tri mesece čakam, da odgovorite na moje pismo, ne pa učiteljico ohranite nadzornico. Prosim vas tudi, g. župan, da uredite zadevo vrtnice v Podgori, kjer niste imenovali slovenske učiteljice in morajo naši malčki imeti italijansko učiteljico. Ko pa je ta učiteljica lani vpisovala v vrtec, je izjavljala, da bodo imeli naši malčki svojo slovensko učiteljico, in za tako učiteljico so dejanski starši svoje otroke tam vpisovali. Vendar slovenske učiteljice niste imenovali. Popravite krivico. Tu je g. Bratuž očital in protestiral, ker županstvo pošilja mestne policaje v slovenske družine po informacije, ali in zakaj pošiljajo svoje otroke v slovenske šole. Pri teh besedah sta italijanska svetovalca dr. Delpin od MIS in demokračni Bisiach dvignila močan glas in zahtevala, naj župan ukaze izključitev g. Bratuža iz seje dvorane, češ da je žalil. Oba sta hlinila, da ni res, da se kaj takega dogaja v mestu in proti Slovencem. Župan pa, namesto da bi pritrldil, da dejstvo odgovarja resnici, je izjavil samo, da mu je od sedaj znan samo en tak primer.

vil, da bo ugodil zahtevi g. Bratuža in ga v vrtec v Standrežu, sedaj pa je v vrtec v Standrežu take razmere. Tedaj je svetovalec Pavlin tu stavil opazko: »Seveda, ker se boji za kruh«.

O odnosih večine do manjšine

K zadržanju večine napram manjšini moramo spregovoriti še nekaj besed. Naša svetovalca g. Bratuž in z njim pok. g. Kemperle, sedaj pa g. Brumat, sodelujeta stvarno in učinkovito z večino pri vseh občinskih zadevah. Ko pa pridejo na dnevni red vprašanja, ki jih v korist Slovencev stavlja, se večinski svetovalci obnašajo grobo in žaljivo. Gospod župan pa izgleda, kakor da bi zanemarjal zadeve, ki se tičejo naše manjšine. Tako na primer ni stavil na dnevni red niti vprašanja vrtnice niti zahtevo po državljanstvu za one, ki so imeli v Gorici svoj domovi 10. junija 1940. Obe vprašanji in zahtevi je g. Bratuž predložil že meseca marca. Dr. Delpin in svetovalec g. Birs, demokračan, pa sta stavila predloge za preimenovanje konca in Diazove ulice šele 21. junija in župan ju je stavil takoj na dnevni red. Zakaj tako ravnanje?

In kako to, da demokračni voditelji, ki imajo vendar večino v odboru in svetu, ne ravnavajo spoštljivo in pravično s slovensko manjšino? Zakaj so ravno oni med najbolj neopravičljivi do Slovencev? Mi ne zahtevamo naših pravic pogojno, ampak smo hkrati tudi v lojalnih odnosih do večine! Hkrati si morata večina in manjšina seči v roko po načelu: »Neminem laedere, suum cuique tribuere.« — »Nikogar oškodovati in priznavati vsakomur svoja«, ki je glavna podlaga za pravično sožitje in plodno sodelovanje.

Na seji v torek pa g. župan ni čutil niti toliko potrebe, da bi pozval večinske svetovalce in dr. Delpina k disciplini.

Kakšnega pokoljenja pa je svetovalec Bisiach? Ali ni morda potomec kakega Bizjaka? Kaj smo mu storili, da nas tako mrzi, on, demokračan?..

Radovedni smo, zakaj g. župan ni stavil na sejo predlog g. Bratuža, naj občinski svet izglasuje zanikanje trditve demokračanskega senatorja Tessitorija, ki je v rimskem senatu izjavil, da uživamo Slovenci na Goriškem vzorno ravnanje kar se tiče liberalnosti, upoštevanja, pravičnosti in lojalnosti, ali pa, da občinski svet uvede dejanski tako ravnanje s slovensko manjšino ter odredi vse potrebno za enakopravnost slovenskega jezika.

Kaj porečejo večinski svetovalci k tej zahtevi, ki je povsem upravičena? Nihče ne more trditi, da odgovarja Tessitorijeva izjava resnici. Nasprotno lahko dokazemo, da je prav sen. Tessitori svetoval, naj protestiramo pri vladi v Rimu zaradi krivičnega ravnanja s slovensko manjšino na Goriškem in v dolini Nanžije!

Kdaj stavi g. župan ta predlog na dnevni red? V jeseni morda?.. Ali pa nikoli?

V petek zvečer 30. junija se je občinski svet zopet sestel k seji in odobril petdeset tisoč lir podpore za židovsko pokopališče. Napravili so namreč novo pokopališče, ker je ono staro ostalo v Jugoslaviji. Svet je odobril tudi drugo manjše posojilo za neko židovsko ustanovo in pa raztegnitev vodovoda v Standrež, kar je res nujno potrebno. Dobro bi bilo, in g. Bratuž je to zahteval, da se vodovod v Pevmi razširi na potrebne kraje. Svet pa je odločil zadevo prodaje zemljišča poleg pogorele hiše g. Nanuta, poleg železniškega mostišča ob južnem kolodvoru, ker je nevarno, če bi tam kupec gradil stavbo, da bi zaradi velikega avtomobilskega prometa imeli še več človeških žrtev. Izglasovan je bil poslovnik za lepjenje objav in razglasov po občinskih prostorih. Pri razpravljanju o tej zadevi glede odstotka, da uživajo o priliki volitev »italijanske« stranke znižano pristojbino na polovico, je g. Bratuž zahteval pojasnilo, ali bodo tega deležne tudi slovenske stranke v Italiji. G. župan je odgovoril pritrldno.

Na prihodnji seji, ki bo morda že prihodnji teden, pride na dnevni red preračun za leto 1950.

do dovoljenja za »osmicor.« »Osmicame« pa je zopet dovoljeno staviti stole in točiti kot v gostilnah. Za vsa ta nova navodila in še za druga, ki jih je ministristvo izdalo v zvezi z vprašanjem vinske krize, naj se prizadevi obrnejo na krajevna in policijska oblastva za podrobnejša pojasnila.

Finančna intendantca javlja, da je razpisanih več natečajev za službo pri raznih finančnih uradih v državi. Zato obveščamo našo javnost, naj se zanima za podrobnosti in navodila, ki jih dobi pri Finančni intendantci v Gorici ali drugod.

Goriški pokrajinski urad za delo (»Ufficio del Lavoro«) razpisuje mesto za 95 zidarskih vajencev, ki naj se prijavi do 9. t.m. na uradu za delo v Gorici, trg Crispi. Prijavitelj se morejo vsi moški, ki so vpisani v kak seznam brezposelnih in so dosegli 18. leto starosti, ne pa presegli 40. leto. Pojasnila daje urad za delo.

Odgovorni urednik: dr. Janko Jež
Tisk: tiskarna »ADRIA«, d. d. v Trstu

Običajni vsakoletni semenj sv. Ivana je bil tudi letos. V nedeljo zjutraj 25. junija je bila otvoritev raznih razstav, tako umetniške, čebelarke, kmečke, mehanične, pohišvene in drugih, največ zanimanja je bilo za vinsko razstavo, katere so se udeležili tudi Slovenci, med njimi Bužin Alojzij, eden izmed naših najumnejših in najnaprednejših kmetovalcev, ki si iz nje ustvarja za lastnim trdnim delom zares napredno domačijo.

Otvoritev naše prireditve so se udeležila vsa krajevna oblastva, počastil pa nas je tudi naš g. prefekt Palamara, in celo podtajnik ministristva za poljedelstvo g. Canevari. Velika množica ljudi od vseh krajev je napolnila našo mesto. Zvečer nam je igrala godba iz Marjana, a na plešišču se je vrtila mladina tja pozno v noč. Največ gneče pa je bilo okoli srečolova, ki je imel zelo bogate darove, tako: »Lambrettos, 3 kolesa, štedilnike.

Učiteljskinci pa so pisali na izbiro: 1) L'Italia nel 1860. 2) (Literarno nalogo o romantizmu, katere točen naslov nam še ni znan). V torek so licejci pisali slovensko nalogo, in sicer na izbiro: 1) »ROMA« v zgodovini in v slovenskem slovstvu. 2) »Tu, tu se žile življenja stekajo, pota vesoljstva tukaj se sekajo, ljubim jih s hrupom in šumom, ta velika mesta — skoz nje v svobodo gre, skoz nje v bodočnost gre cesta... (Zupančič: DUMA)

Učiteljskinci pa: 1) Pestalozzi in Slomšek učenika in učitelja. 2) Mladinsko slovstvo od Detomila pa do Meškove zbirke »Mladim srcem« (Mohorjeva družba 1911).

Kakor se vidi so bile vse naloge precej težke. Vendar upamo, da so jim bili naši maturanti kos. Srčno želimo in voščimo dober uspeh prav vsem!

Huda vročina
Huda vročina pripeka v Gorici in na deželi. Zaznamovanih je 42 stopinj toplote. Kmetje ne morejo niti delati na polju in suša se obeta zelo huda.

Tudi stražniki bežijo iz »raja«
V zadnjih osmih dneh beležimo dva primera bega Titovih obmejnih stražnikov iz »raja« v Italijo na bloku pri Mirniku in na meji pod Podsabočinom. Zlastino je dejstvo in za Tita sramotno, da se mu celo stražniki upirajo in bežijo! Izjavljajo, da je režim povsem neznozen zaradi krivice in trpljenja, ki ga nalaga vsem državljanom, tudi vojakom in stražnikom!

Pred prizivnim sodiščem v Benetkah
V soboto 1. julija je prizivno sodišče v Benetkah razpravljalo v zadevi gg. Fiegla in dveh drugih iz Sentmavra, ki jih je goriški tribunal obsodil, češ da so se polastili avlovolka, ki so bili postavljeni kot spomenik na Sabotinu. V drugem primeru je prizivno sodišče razpravljalo v zadevi Peršolje Emilia iz Imenj v Brdih (Jugoslavija), katerega je goriško sodišče obsodilo na štiri leta in pol zapora pod obtožbo, da je žugal z ugrabitvijo nekim Steverjancem in izsiljeval denar. V obeh primerih je prizivno sodišče odredilo za delno obnovitev kazenskega postopka s sprejemanjem novih dokazov.

Krmin - Plešivo
Običajni vsakoletni semenj sv. Ivana je bil tudi letos. V nedeljo zjutraj 25. junija je bila otvoritev raznih razstav, tako umetniške, čebelarke, kmečke, mehanične, pohišvene in drugih, največ zanimanja je bilo za vinsko razstavo, katere so se udeležili tudi Slovenci, med njimi Bužin Alojzij, eden izmed naših najumnejših in najnaprednejših kmetovalcev, ki si iz nje ustvarja za lastnim trdnim delom zares napredno domačijo.

Otvoritev naše prireditve so se udeležila vsa krajevna oblastva, počastil pa nas je tudi naš g. prefekt Palamara, in celo podtajnik ministristva za poljedelstvo g. Canevari. Velika množica ljudi od vseh krajev je napolnila našo mesto. Zvečer nam je igrala godba iz Marjana, a na plešišču se je vrtila mladina tja pozno v noč. Največ gneče pa je bilo okoli srečolova, ki je imel zelo bogate darove, tako: »Lambrettos, 3 kolesa, štedilnike.

Učiteljskinci pa so pisali na izbiro: 1) L'Italia nel 1860. 2) (Literarno nalogo o romantizmu, katere točen naslov nam še ni znan). V torek so licejci pisali slovensko nalogo, in sicer na izbiro: 1) »ROMA« v zgodovini in v slovenskem slovstvu. 2) »Tu, tu se žile življenja stekajo, pota vesoljstva tukaj se sekajo, ljubim jih s hrupom in šumom, ta velika mesta — skoz nje v svobodo gre, skoz nje v bodočnost gre cesta... (Zupančič: DUMA)

Učiteljskinci pa: 1) Pestalozzi in Slomšek učenika in učitelja. 2) Mladinsko slovstvo od Detomila pa do Meškove zbirke »Mladim srcem« (Mohorjeva družba 1911).

Kakor se vidi so bile vse naloge precej težke. Vendar upamo, da so jim bili naši maturanti kos. Srčno želimo in voščimo dober uspeh prav vsem!

Avstrijski mladinci v Gorici

V znamenju »prijateljstva« med italijanskim mladinskim združenjem (AGD) in avstrijskim JUGEND REFERAT je skupina članov te zadnje obiskala Gorico v četrtek 29. junija. Vzklikanje prijateljskim stikom, obljuba zvestobe, povratek obiska v Avstrijo itd. Približno tako, kakor pred zadnjo svetovno vojno! — Avstrijci so položili dva venca na spomenik padlim.

Družinske doklade

Povišana je za 20 lir dnevno za vsakega otroka in za eniši od 1. januarja t.l. družinska doklada za trgovske nameščence.

Izpitne naloge slovenskih maturantov

V ponedeljek 3. t.m. se je začela matura na slovenskem liceju in na slovenskem učiteljsku v Gorici. Prvi dan so licejci pisali italijansko nalogo, in sicer na izbiro: 1) I poeti su cui influì l'illuminismo (Alfieri, Foscolo, Leopardi). 2) L'ardore e i sentimenti nel liberalismo del Mazzini.

Učiteljskinci pa so pisali na izbiro: 1) L'Italia nel 1860. 2) (Literarno nalogo o romantizmu, katere točen naslov nam še ni znan). V torek so licejci pisali slovensko nalogo, in sicer na izbiro: 1) »ROMA« v zgodovini in v slovenskem slovstvu. 2) »Tu, tu se žile življenja stekajo, pota vesoljstva tukaj se sekajo, ljubim jih s hrupom in šumom, ta velika mesta — skoz nje v svobodo gre, skoz nje v bodočnost gre cesta... (Zupančič: DUMA)

Učiteljskinci pa: 1) Pestalozzi in Slomšek učenika in učitelja. 2) Mladinsko slovstvo od Detomila pa do Meškove zbirke »Mladim srcem« (Mohorjeva družba 1911).

Kakor se vidi so bile vse naloge precej težke. Vendar upamo, da so jim bili naši maturanti kos. Srčno želimo in voščimo dober uspeh prav vsem!

Huda vročina
Huda vročina pripeka v Gorici in na deželi. Zaznamovanih je 42 stopinj toplote. Kmetje ne morejo niti delati na polju in suša se obeta zelo huda.

Tudi stražniki bežijo iz »raja«
V zadnjih osmih dneh beležimo dva primera bega Titovih obmejnih stražnikov iz »raja« v Italijo na bloku pri Mirniku in na meji pod Podsabočinom. Zlastino je dejstvo in za Tita sramotno, da se mu celo stražniki upirajo in bežijo! Izjavljajo, da je režim povsem neznozen zaradi krivice in trpljenja, ki ga nalaga vsem državljanom, tudi vojakom in stražnikom!

Pred prizivnim sodiščem v Benetkah
V soboto 1. julija je prizivno sodišče v Benetkah razpravljalo v zadevi gg. Fiegla in dveh drugih iz Sentmavra, ki jih je goriški tribunal obsodil, češ da so se polastili avlovolka, ki so bili postavljeni kot spomenik na Sabotinu. V drugem primeru je prizivno sodišče razpravljalo v zadevi Peršolje Emilia iz Imenj v Brdih (Jugoslavija), katerega je goriško sodišče obsodilo na štiri leta in pol zapora pod obtožbo, da je žugal z ugrabitvijo nekim Steverjancem in izsiljeval denar. V obeh primerih je prizivno sodišče odredilo za delno obnovitev kazenskega postopka s sprejemanjem novih dokazov.

Krmin - Plešivo
Običajni vsakoletni semenj sv. Ivana je bil tudi letos. V nedeljo zjutraj 25. junija je bila otvoritev raznih razstav, tako umetniške, čebelarke, kmečke, mehanične, pohišvene in drugih, največ zanimanja je bilo za vinsko razstavo, katere so se udeležili tudi Slovenci, med njimi Bužin Alojzij, eden izmed naših najumnejših in najnaprednejših kmetovalcev, ki si iz nje ustvarja za lastnim trdnim delom zares napredno domačijo.

Otvoritev naše prireditve so se udeležila vsa krajevna oblastva, počastil pa nas je tudi naš g. prefekt Palamara, in celo podtajnik ministristva za poljedelstvo g. Canevari. Velika množica ljudi od vseh krajev je napolnila našo mesto. Zvečer nam je igrala godba iz Marjana, a na plešišču se je vrtila mladina tja pozno v noč. Največ gneče pa je bilo okoli srečolova, ki je imel zelo bogate darove, tako: »Lambrettos, 3 kolesa, štedilnike.

Učiteljskinci pa so pisali na izbiro: 1) L'Italia nel 1860. 2) (Literarno nalogo o romantizmu, katere točen naslov nam še ni znan). V torek so licejci pisali slovensko nalogo, in sicer na izbiro: 1) »ROMA« v zgodovini in v slovenskem slovstvu. 2) »Tu, tu se žile življenja stekajo, pota vesoljstva tukaj se sekajo, ljubim jih s hrupom in šumom, ta velika mesta — skoz nje v svobodo gre, skoz nje v bodočnost gre cesta... (Zupančič: DUMA)

Učiteljskinci pa: 1) Pestalozzi in Slomšek učenika in učitelja. 2) Mladinsko slovstvo od Detomila pa do Meškove zbirke »Mladim srcem« (Mohorjeva družba 1911).

Kakor se vidi so bile vse naloge precej težke. Vendar upamo, da so jim bili naši maturanti kos. Srčno želimo in voščimo dober uspeh prav vsem!

Učiteljskinci pa: 1) Pestalozzi in Slomšek učenika in učitelja. 2) Mladinsko slovstvo od Detomila pa do Meškove zbirke »Mladim srcem« (Mohorjeva družba 1911).

Kakor se vidi so bile vse naloge precej težke. Vendar upamo, da so jim bili naši maturanti kos. Srčno želimo in voščimo dober uspeh prav vsem!

sobne in kuhinjske opreme itd. Vse je poteklo v veselem razpoloženju. V ponedeljek 26. t.m. pa je bil prvi semenj za živino in razne hišne ter kmečke potrebnosti. Dotok ljudstva je bil bolj skromen v primeri z lanskim letom. Se pa tudi pozna ogromna škoda, ki jo trpi Krmin in tako tudi ta naš znameniti semenj sv. Ivana zaradi nove meje. Cela Brda so imela poleg Gorice predvsem Krmin kot svoje tržišče. Toda kljub temu se najdejo pri nas ljudje, ki ne morejo skriti sovraštva do nas Slovencev...

Uglednemu Uredništvu »Demokracija« TRST

Vaš tednik »Demokracija« je v svoji številki 11 z dne 17. marca 1950 priobčil na četrti strani pod naslovom »Kras v Benečija« trditve, ki me žalijo, ker ne odgovarjam resnici.

V zvezi s tem člankom Vas prosim, da v Vašem listu objavite, da: 1) sem Slavka Uršiča res poznal in bil z njim v prav dobrih odnosih; 2) je bila gostilna v Robiču res moja last, toda obrata tedaj nisem vodil jaz, temveč neka žena, kateri sem bil izročil gostilno v najem (»od litra«); 3) me je dan po ugrabitvi Slavka Uršiča policija zaslislala in me še istega dne izpustila, ko je ugotovila, da nisem imel nikakega opravka z ugrabitvijo.

Na razpolago sem vsakomur, ki ima o teh dejstvih drugačno mišljenje. Z odličnim spoštovanjem KOREN Vladimir

O p o m b a : Uredništvo izjavlja, da v omenjenem članku ni imelo namena žaliti nikogar in da g. Korenu ni ničesar očitalo, zato objavlja njegov gornji dopis v celoti kot pojasnilo k omenjenemu članku.

DAROVI za Slov. dobrod. društvo v Trstu
Jan Dobropolski daruje 5.000 lir za slovenske šolske kolonije. Darovalcu prisrčna hvala! Posnemajte!

DAROVI za Slov. prosv. matico v Trstu
Jan Dobropolski daruje 5.000 lir za Slovensko prosvetno matico v Trstu. — Prisrčna hvala!

G. Sandalj L 500 za dr. Udoviča sklad namesto cvetja na grob pok. Bekarja. Neimenovana gospa daruje lir 6.000 za dr. Udoviča Petra sklad. Vsem lepa hvala!

Izletniki!
Vam, ki si želite polletnih počitnic in lepih izletov, se priporoča ŽUPANČIČ ELVIRA Albergo Belvedere Samplago Lago di Cavazzo

H L A Č E
RAZNIH VRST Z BOGATO BARVASTO IZBIRO PO TOVARNIŠKIH CENAH
Nekaj vzorcev:
HLAČE gabarden iz bombaža . . . Lir 1800
HLAČE iz krasne tkanine fresko v vseh barvah Lir 1950
HLAČE fresko v različnih modnih barvah (se ne mečkajo) Lir 2500
HLAČE gabarden letne posebne vrste Lir 2800
HLAČE kanete, ki se ne mečkajo . . . Lir 3600
PREDNO KUPUJETE OBIŠČITE Magazzini del Corso Trst - Corso, 1 - Galleria Protti

HLAČE
RAZNIH VRST Z BOGATO BARVASTO IZBIRO PO TOVARNIŠKIH CENAH
Nekaj vzorcev:
HLAČE gabarden iz bombaža . . . Lir 1800
HLAČE iz krasne tkanine fresko v vseh barvah Lir 1950
HLAČE fresko v različnih modnih barvah (se ne mečkajo) Lir 2500
HLAČE gabarden letne posebne vrste Lir 2800
HLAČE kanete, ki se ne mečkajo . . . Lir 3600
PREDNO KUPUJETE OBIŠČITE Magazzini del Corso Trst - Corso, 1 - Galleria Protti

HLAČE
RAZNIH VRST Z BOGATO BARVASTO IZBIRO PO TOVARNIŠKIH CENAH
Nekaj vzorcev:
HLAČE gabarden iz bombaža . . . Lir 1800
HLAČE iz krasne tkanine fresko v vseh barvah Lir 1950
HLAČE fresko v različnih modnih barvah (se ne mečkajo) Lir 2500
HLAČE gabarden letne posebne vrste Lir 2800
HLAČE kanete, ki se ne mečkajo . . . Lir 3600
PREDNO KUPUJETE OBIŠČITE Magazzini del Corso Trst - Corso, 1 - Galleria Protti

HLAČE
RAZNIH VRST Z BOGATO BARVASTO IZBIRO PO TOVARNIŠKIH CENAH
Nekaj vzorcev:
HLAČE gabarden iz bombaža . . . Lir 1800
HLAČE iz krasne tkanine fresko v vseh barvah Lir 1950
HLAČE fresko v različnih modnih barvah (se ne mečkajo) Lir 2500
HLAČE gabarden letne posebne vrste Lir 2800
HLAČE kanete, ki se ne mečkajo . . . Lir 3600
PREDNO KUPUJETE OBIŠČITE Magazzini del Corso Trst - Corso, 1 - Galleria Protti

HLAČE
RAZNIH VRST Z BOGATO BARVASTO IZBIRO PO TOVARNIŠKIH CENAH
Nekaj vzorcev:
HLAČE gabarden iz bombaža . . . Lir 1800
HLAČE iz krasne tkanine fresko v vseh barvah Lir 1950
HLAČE fresko v različnih modnih barvah (se ne mečkajo) Lir 2500
HLAČE gabarden letne posebne vrste Lir 2800
HLAČE kanete, ki se ne mečkajo . . . Lir 3600
PREDNO KUPUJETE OBIŠČITE Magazzini del Corso Trst - Corso, 1 - Galleria Protti

HLAČE
RAZNIH VRST Z BOGATO BARVASTO IZBIRO PO TOVARNIŠKIH CENAH
Nekaj vzorcev:
HLAČE gabarden iz bombaža . . . Lir 1800
HLAČE iz krasne tkanine fresko v vseh barvah Lir 1950
HLAČE fresko v različnih modnih barvah (se ne mečkajo) Lir 2500
HLAČE gabarden letne posebne vrste Lir 2800
HLAČE kanete, ki se ne mečkajo . . . Lir 3600
PREDNO KUPUJETE OBIŠČITE Magazzini del Corso Trst - Corso, 1 - Galleria Protti

HLAČE
RAZNIH VRST Z BOGATO BARVASTO IZBIRO PO TOVARNIŠKIH CENAH
Nekaj vzorcev:
HLAČE gabarden iz bombaža . . . Lir 1800
HLAČE iz krasne tkanine fresko v vseh barvah Lir 1950
HLAČE fresko v različnih modnih barvah (se ne mečkajo) Lir 2500
HLAČE gabarden letne posebne vrste Lir 2800
HLAČE kanete, ki se ne mečkajo . . . Lir 3600
PREDNO KUPUJETE OBIŠČITE Magazzini del Corso Trst - Corso, 1 - Galleria Protti

HLAČE
RAZNIH VRST Z BOGATO BARVASTO IZBIRO PO TOVARNIŠKIH CENAH
Nekaj vzorcev:
HLAČE gabarden iz bombaža . . . Lir 1800
HLAČE iz krasne tkanine fresko v vseh barvah Lir 1950
HLAČE fresko v različnih modnih barvah (se ne mečkajo) Lir 2500
HLAČE gabarden letne posebne vrste Lir 2800
HLAČE kanete, ki se ne mečkajo . . . Lir 3600
PREDNO KUPUJETE OBIŠČITE Magazzini del Corso Trst - Corso, 1 - Galleria Protti

Radio Trst II

(343,9 m — 872 Kc-sec)
Nedelja, 9. julija 1950: 9.00 Kmetijska oddaja. — 11.30 Aktualnosti. 12.00 Od melodije do melodije. — 13.00 Glasba po željah. — 17.00 To, kar vsakdo rad posluša. — 18.00 Filmski trak. — 19.00 Pogovor z ženo. — 21.00 Z domače knjižne police. — 23.00 Plošče za lahko noč.

Ponedeljek, 10. julija: 18.15 Brahms: Sonata v f molu št. 1. za klarinet. 19.00 Evropski obnovitveni načrt. 21.00 Vokalni koncert Otte Ondine. — 21.30 Brahms: Simfonija št. 2. v D Duru. — 22.40 Južno-ameriška glasba.

Torek, 11. julija: 13.00 Glasba po željah. — 18.15 Ravel: Kvarter v F Duru. — 21.00 Vzori mladini. — 21.30 Prokofiev: Koncert za violino in orkester v D Duru. — 22.30 Večerne melodije.

Sreda, 12. julija: 18.45 Nekaj polk in mazurk. 19.00 Zdravniški vedež. 21.00 Vokalni kvartet »Veseli bratca«. — 21.20 Boccherini: Koncert za violončelo v B Duru. — 22.30 Nekaj priljubljenih melodij.

Četrtek, 13. julija: 13.10 Slovenske narodne motive izvaja pevski duet, spremlja Sramel kvintet. — 19.00 Slovensčina za Slovence. — 19.20 Skladbe nordijskih skladateljev. — 21.00 Radijski oder - Ferenc Molnar: NEKDO, veseloigra v treh dej., — nato Pestra glasba.

Petek, 14. julija: 13.00 Glasba po željah. — 18.15 Nekaj Haydnovih skladb. — 19.00 Slovenske narodne pesmi. — 20.30 Tržaški kulturni razgledi. — 21.00 Mojstri besede. — 22.00 Schuman: Simfonija št. 1.

Sobota, 15. julija: 13.20 Trio Castell